

AUSTRALIJOJOS LIETUVIŠKAS LAIKRAŠTIS

LVISAVAITINIS AUSTRALIJOJOS LIETUVIŠKAS LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

Aštuntieji metai Kaina/Price 1/9 Adelaide, 1955 m. kovo/March 21 d.

Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical.

Nr. 6(169)

Nepasiduokime emigrantiniam susmulkejimui

— Mes pradėdame lyg ir nebejausti savo padėties tragiškumo, pradėdame su ja susigyventi, — pareiškė per Lietuvos Nepriklausomybės 37 metų sukakties minėjimą Vasario 16 d. gimnazijoje VT pirmininkas K. Zalkauskas. — Tėvynė, spauda, laisvės kovos ir net liejamas kraujas kažkaip neberanda mūsų sielose gyvo atbalsio. Mes patys pradėdame lyg ir darytis tos pačios nutilusios sąžinės dalimi. Tai yra skaudūs žodžiai, bet juos tenka pasakyti, nes kiekvienas iš mūsų neša dalį atsakomybės, jei emigracinio vėžio simptomai pradeda reikštis mūsų visuomenėje.

Grupinių interesų protegavimas, asmenų ambicijų išskėlimas prieš bendruosius bendruomenės reikalus, nesuvaldoma pasaulėžiūrinių aistrų kova, visa tai yra tipingi emigracinio gyvenimo reiškiniai, vedantieji į visišką visuomenės susiskaldymą ir susmulkėjimą. Tai yra ir toji priežastis, kurios išdavoje didėja mūsų išeivių įvairiuose kraštuose inertiškumas ir abuojumas tautiniais reikalais.

Šias negeroves sąmoningai iškelia Vasario 16 proga, nes toji diena mums turi būti ne tik kaip brangus praeities prisiminimas, bet ir proga savo aktualiems uždaviniams prisiminti bei pasiryžti juos ateityje geriau ir su didesniu pozityvumu vykdyti. Šiandieną prie aktualiausių uždavinių priklauso ir kova su anksčiau jau minėtu emigraciniu susmulkėjimu. Su juo sėkmingai galėsime tik tada kovoti, jei įstengsime savyje ugdyti tas savybes, kurios yra būdingos sąmoningam, atsakomybę visumai jaučiančiam žmogui. Sąmoningas lietuvis-patriotas, darydamas savo sprendimus, neprivalo vadovautis vien atskirais pasaulėžiūriniais, ideologiniais, ekonominiais ar kitokiais specifiniais interesais. Kiekvienas iš mūsų savo nusistatymus paversdamas veikla, turi jausti pilną atsakomybę tautai. Pavyzdžių mums nereikia toli praeityje ieškoti. Pirmoje eilėje tai yra, be abejojimo, tie aktyvios ir pasyvios rezistencijos atstovai krašte, kurie, nepaisydami pavojų, iki savęs su naikinimo įsipareigoja laisvės kovai.

Mūsų kovos pagrindinį sudarė ir sudaro ūkininkai ir darbininkai, miestiečiai ir kaimiečiai. Jų eilėse rasime mes senų ir jaunų inteligentų, profesorių, studentų ir paprastų, vos rašyti pramokusių tautiečių. Tačiau visus juos jungia tautos laisvės aspiracijos. Statydami savo gyvybes pavojun, jie jaučia atsakomybę tautai ir jos ateičiai. Jų kraujo auka ir pasišventimas dar ilgai bus tas dvasinis kapitalas, kuris įgalins mūsų kraštą atgauti nepriklausomybę, o ją atgavus — susikurti savitą gyvenimą.

Šiandieną ir emigracijoje mūsų visuomenė turi auklėti ir turėti asmenis, kurie aktyviai įsitrauktų į tautinę veiklą, nesivadovautų siaurais grupiniais interesais, bet jaustų atsakomybę visumai, tautai. Vienas būdingiau-

sių sąmoningos visuomenės žymių yra sugebėjimas išlaikyti nuosaikumą. Šios savybės ypač pasigendama šiuo metu mūsų išeivijoje. Partinės aistros, kai kur yra tiek išliepsnojusios, kad jau savomis rankomis pradėdamos ardyti institucijas, kurių suorganizavimas reikalavo daug vargo ir pastangų ir kurių uždavinys yra, esant Kraštui pavergtam, skelbti pasauliui apie mūsų tautos gajumą, apie jos laisvės troškimą, apie jos kultūrinį pajėgumą ir subrendimą.

Todėl, švėsdami Vasario 16-tąją, tą mūsų valstybingumo pasireiškimo šventę, kada tautą, nežūrint spaudos metų, vieningai pakilo savarankiškam gyvenimui, turėtume prisiminti tas vertybes ir principus, kurie sudaro pagrindinius mūsų tautinės kovos elementus ir laiduoja jos sėkmingumą. Ryšium su tuo tenka dar sykį pabrėžti laisvės siekimą, nes šis siekimas nuo pat tautinio atgimimo yra ryškus mūsų tautos gyvenime. Laisvė žmogui, tautai, valstybinei nepriklausomybė — yra to paties laisvės principo aspektai. Todėl demokratija, kaip laisvės įgyvendinimas valstybinėje struktūroje, visuomet bus toji santvarka, dėl kurios kovos geriausieji mūsų tautos sū-

CIVILINIS KARAS PIETŲ VIETNAME

Pietų Vietname (Indo-Kinijoje) trys religinės sektos, nepatenkintos dabartine vyriausybe, pradėjo pilietinį karą, kad priverstų dabartinę vyriausybę atsistatydinti. Sukilėliai turi apie 10.000 kariuomenės. Vyriausybės kariuomenė, kurios skaičius siekia apie 20.000, kovoja su sukilėliais, tačiau užsienio spaudos korespondentai rašo, kad sukilėliais gali pavykti vyriausybę nuversti. Dabartinė vyriausybė turi pilną JAV-bių pasitikėjimą.

Komunistai stengiasi išnaudoti situaciją savo naudai ir įvykdyti komunistinį perversmą. JAV-bių ir Prancūzijoje rimtai susirūpinta galimomis revoliucijos pasekmėmis.

Suomių laivas gabenama komunistams benzina

Tautinės Kinijos vyriausybė paskelbė, kad ji įsakiusi savo karo laivynui sulaikyti suomių tankinį laivą, 13.000 tonų Aruba, kuris iš Rumunijos gabenama Kinijos komunistams benzina, vartojama jet-lėktuvų. Tokiam Taut. Vyriausybės laikymuisi pilnai pritaria JAV-bės.

Jau anksčiau buvo sulaikyti du lenkų ir vienas rusų tankeris, kurie gabenami komunistams benzina.

nūs.

Antras elementas, kuris ypač mūsų sąlygose yra svarbus, tai vieningumas. Kada tauta kovoja dėl savo egzistencijos, bet kokie specifiniai siekimai yra antraeilės reikšmės. Jie yra leistini tik tiek, kiek gerai funkcionuojančioje demokratinėje valstybėje pavojaus metu gali reikštis partinės kovos. Ypač šito tikrojo demokratiškumo, mokėjimo suderinti specifinius grupinius interesus su bendraisiais tautiniais reikalais — mums dažnai trūksta. Kai kurios mūsų politinės grupės kaip tik dažnai parodo, kad joms trūksta tos būdingos demokratinės visuomenės savybės — tikrojo nuosaikumo išlaikymo.

Lietuvių tauta jau ne sykį parodė ir teberodo pasigėrėtiną subrendimą ir sąmoningumą. Reikia tikėtis, kad ir jos dalis emigracijoje tų savybių nėra nustojęs. Ji nesileis įtraukiama į pragaistingas ir beprasmis tarpusavio kovas ir neeis specifiniams atskirų grupių interesams įsiviešpatauti, bet privers ir įsiskarščiačius savo dinamiką išlaikyti atitinkamuose rėmuose.

Giedame: Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia. 1918 metų Vasario 16-sios aktas buvo visos tautos vieningos kovos rezultatas. Neardykime dėl mažmožių tos venybės šiandieną, jei norime pajėgti atlikti mums tenkančius uždavinius ir siekti laisvos ir nepriklausomos Lietuvos.

TVIRTA JAV-bių POLITIKA AZIJOJE

JAV-bių Valst. Sekretorius Mr. Dulles, grįžęs iš SEATO konferencijos Bangkoke, kalbėdamas per radiją Amerikos tautai, pareiškė, kad jis, apėmęs eilę tautų Azijoje, įsitikino, jog komunistai visur ir visomis priemonėmis stengiasi įvykdyti perversmus, terorizuoja gyventojus ir ruošia dirvą invazijai. Jeigu komunistai bandytų pradėti invaziją į Formozą ar pulti kurią nors kitą nekomunistinę šali, gal būt, reikėtų visuotiną karą Azijoje.

JAV-bių karo jėgos Pacifike yra tiek stiprios, kad galėtų efektingai atremti kiekvieną komunistų puolimą, juo labiau, kad pagal Manilos sutartį, Amerikai talkininkautų Australija, N. Zelandija ir kitos tos sutarties dalyvės.

Mr. Dulles mano, kad komunistai vis dėlto gali bandyti laimėti ir karą gali pradėti. Tai matyti ir iš to, kad komunistų propaganda stengiasi pavaizduoti Ameriką kaip "popierinį tigrą", kurio neverta bijoti.

* Italė Teodolinda Fornari atšventė savo 104-tąjį gimtadienį. Šventėje dalyvavo 32 vaikai, anūkai ir proanūkai. Švėsdama 103-jį gimtadienį ji dar buvo pavėžinta lėktuvu, bet šiais metais pasivažinėjo tik automobilium.

Trumpai

* JAV-bių karo laivyno Pacifike šefas adm. Felix Stump pareiškė spaudos atstovams, jog jis nemana, kad Kinijos komunistai bandytų užimti Formozą esamose sąlygose. Tam per mažai jie turį jėgų.

* Anglijos vyriausybė paskyrė £250.000 nukentėjusiems nuo potvynių NSW paremti. Be to, apie £45.000 surinkta iš įvairių institucijų, taigi, viso apie £300.000

* Australijos vyriausybė, ryšy su pastarųjų mėnesių užsienio prekybos deficitu, numato suvaržyti kai kurių prekių importą.

* Oficialiai paskelbta, kad atominų ginklų bandymai Australijoje ateityje bus vykdomi Pietų Australijos vakaruose, prie Vakarų Australijos sienos.

* JAV-bių Valst. Sekretorius Mr. Dulles oficialiai pareiškė, kad JAV-bių laivynas prie Formozos salų apginkluotas atominiais ginklais ir juos vartos, jeigu komunistai išprovokuos visuotiną karą.

* Indijoje Andhra provincijoje, per rinkimus antikomunistai laimėjo 131 vietą, visiškai nugalėję komunistus. Pažymėtina, kad Andhra ilgą laiką buvo komunistų tvirtovė. Taigi, ir Indijoje komunistams nėra vilties legaliu keliu laimėti daugumą.

* Vokiečių spauda rašo, kad Aukštoji Silezija ir dalis Moravijos (Čekoslovakija) perimta visiškai rusų administracijos žinion. Toje srityje sukonzentruota stambios pramonės įmonės ir įvairių metalų kasyklos.

* Anglų mokslininkas pareiškė, kad "dirbtinis mėnulis", kuris apskris Žemę per 12 dienų, bus pagamintas ir iškeltas maždaug laike 10 metų.

* Sovietų Rusija, vienintelė šalis pasaulyje, kuri šiais metais "pamiršo" paminėti Stalino dviejų metų mirties sukaktį. Kituose kraštuose komunistai minėjo.

* Anglijos armija ateinančiais metais bus visiškai reformuota, pritaikant ją. JAV-bių pavyzdžiu, kovoti atominiais ginklais.

* Australijos min. pirm. Mr. Menzies, lankydamasis JAV-bėse, pareiškė, kad tarp Anglijos ir Amerikos negali būti jokio skilimo. Gali būti skirtumai pažiūroje į vieną ar kitą dalyką, tačiau kritiškais momentais abi didžiosios tautos eis ranka rankon.

* Dėl liūčių NSW labai nukentėjo ir anglies kasyklos. Kai kurios šachtos negalės dirbti po keletą savaičių.

* Nuostoliai dėl liūčių NSW ir Queenslande apytikriai vertinami apie 15-20 milijonų svarų. Maitlando miestas nebus toje pat vietoje atstatomas. Jis bus perkeltas į aukštesnę vietą.

* Korėjoje Amerikos sargybiniai nu-

(Tąsa 8 psl.)

Adelaidės Lietuvių Teatro Mylėtojų Grupė

S.m. kovo mėn. 25 dieną, 8 val. vakaro AUSTRALIA HALL, Angas Str. vaidina

ANTANO SKĖMOS 3 paveikslų dramatinę legendą

"ŽIVILĖ"

Režisierius Dailininkas Paulius Rūtenis Stasys Nellubšys

Vaidina:

D. Mackialienė, L. Gerulaitis, J. Neve-rauskas, P. Rūtenis, J. Venclovavičius.

Rež. pad. V. Marcinkonytė.

Bilietai, po 6 ir 5 šilingus, parduodami sekmadieniais tuoj po pamaldų parapijos salėje ir vaidinimo dieną prie įėjimo.

Pranešame draugams ir pažįstamiems, kad šių metų kovo 11 dieną po ilgos ir sunkios ligos mirė mūsų mylimas vyras, švogerys ir dėdė

VINCAS ČEPLIAUSKAS

gimęs 1908 m. rugpjūčio 26 d. Rimkiškių kaime, Viduklės valsč., Raseinių apskr. Palaidotas 1955 m. kovo 14 d. Cheltenham kapinėse (katalikų skyriuje) Adelaidėje.

Žmona Aldona Čeplauskienė - Vanagaitė Vytautas ir Jonas Vanagai su šeimomis

Mūsų buvusiam bendradarbiui

Vincui Čepliauskui

mirus, jo žmonai Aldonai Vanagaitėi — Čeplauskieni, giminėms ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia

ALB Adelaidės Apylinkės Valdyba

Mūsų bendradarbiui

Vincui Čepliauskui

mirus, jo žmonai ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia "Australijos Lietuvių" Redakcija

MŪŠIS IZRAELIO — EGIPTO PASIENYJE

Kovo pradžioje Egipto — Izraelio pasienyje įvyko stiprus susišaudymas, kurio metu užmušta apie 35 Egipto kareiviai. Vėliau Egipto ir Izraelio mišri komisija ištyrė, kad dėl incidento kalti žydai.

Tauriam lietuviui

Vincui Čepliauskui

mirus, jo žmonai Aldonai Čeplauskieni nuoširdžią užuojautą reiškia Jonas Vizbaras

Orlando

BRANDY

That's the spirit!

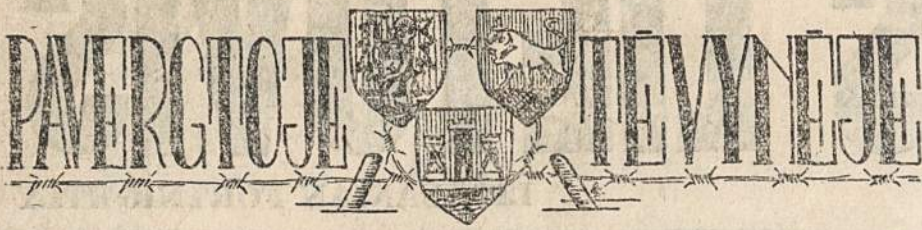
Imigracija į Kanadą ir Ameriką

Visus reikalingus oficialius dokumentus (vizas, afidevitus, darbo-buto garantijas, etc.) parūpina Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Britų Kolumbijos Apylinkės Valdybos Pirmininkas, diplomuotas teisininkas

JONAS J. JUŠKAITIS, LL. B. Istaigos adresas:

Suite 5, Tunstall Building, 709, Dunsmuir Street, Vancouver 1, B. C., CANADA

(Informacijos suteikiamos padengus visas susirašinėjimo išlaidas).

SIANDIENINIS GYVENIMAS KAUNE

Transportas

Paskiausiai gautais duomenimis, pv. cementas, dirbt. trašos, druska, bulvės, kartais ir grūdai dažniausia gabenami neįpakuoti, t. y. visai palaidi. Nuostoliai dėl tokio transporto esti labai dideli, ypač jei tenka viską perkrauti į kitas priemones. Sakysime, į Kauno priplauką minėti daiktai atvežami vagonais. Priplaukoje, jei būna parengti baidokai, jie iš vagono kraunami tiesiai į baidokus. Tačiau tokių atsitikimų retai pasitaiko. Todėl dažniausiai druska, cemetas, trašos, kalkės ir kitkas iš vagonų išverčiama žemėn. Ten jie ir stovi, kol ateina baidokai. Vagonus skubama iškrauti, nes už jų neištūstinimą laiku tenka mokėti prastovėjimo pabaudas ir dar reikalų turėti su teismais bei prokurorais. Druska, cementas ir trašos brezentais tik tuomet dengiama, kai lyja. Dengiama tik tiek, kiek užtenka brezentų. Tačiau lietus vis vien tuos daiktus apgadina. Druskos apgadino nematyti, bet cemento sugenda labai daug. Dėl to niekas nesijaudina. Kai ateina baidokai, į juos sužeriamos prekės tokios, kokios yra.

Nemunas nereguliuojamas.

Dėl to yra išsiplėtęs ir sekus. Laivai aukščiau Kauno plaukia tik pavasarį ir rudenį, kai atsiranda daugiau vandens, ir tai trumpą laiką. Seklumų Nemune daug. Ant jų laivai dažnai užplaukia. Ant sekumos užplaukimas okupantų laikomas nusikaltimu. Už tai kas nors turi atsakyti. Baidokų vilkikai tik traukia. Baidokų stūmimo metodus mėginimo pradžioje pasibaigė nesekme. Kelių baidokų buvo sunaikinti vairai. Baidokų kelionė nuo Jurbarko iki Kauno trunka 2-3 paras, jei "neužlipa" ant sekumos. O kai užlipa — šaukiais pagalbos.

Nemune plaukioja nedideli baidokai — iki 300 tonų. Baidokai numeruoti. Didžiausias baidoko numeris 1954 m. buvo 410. Baidokus traukia vilkikai. Jų yra ir didesnių ir mažesnių. Didesnieji baidokai: "Zdanovas", "Čkalovas", "Dzeržinskis"; mažesnieji: "Džiugas", "Desiatilietka". Keleivių susisiekimui naudojami šie laivai: "Kęstutis", "Aleksandras Matrosovas", "P. Cvirka", "Salomėja Neris". Kauno laivininkystės ruožui priklauso: Nemuno, Klaipeidos ir Kaliningrado sritis. Kauno laivininkystės ruožas priklauso Pabaltijo laivininkystei, kurios centras yra Rygoje. Kauno laivininkystės ruožo viršininkas — rusas Smirnovas. Ir jo tarnautojų daugumas — rusai. Vartojama tik rusų kalba. Net ir darbininkai, prašydami darbo, savo anketas turi rašyti rusų kalba.

Laivų remonto dirbtuvės

yra Kaune toje pačioje vietoje, kur buvo seniau, nė kiek nepraplėtos. Jos remontuoja Nemuno laivininkystės laivus. Pernai jos pastatė plaukiojantį 5 tonų kraną. Kranas neilgai buvo naudojamas, nes 1954 m. pavasarį buvo išvežtas. Kalbama, kad visai iš Lietuvos, Nemuno upeivių tarpe sklinda kalbos, kad visi didieji vilkikai ir 410 baidokų būsia iš Lietuvos išgubta. Kur ir kokiais sumetimais, tokie klausimai nenagrinėjami. Manoma, kad į Rusiją, į kur išvežama ir Lietuvos turtai. Be plaukiojančio kranų, jokio didesnio darbo Kauno laivų remonto dirbtuvės neatliko. Jau dešimt metų, kai jos remontuoja "Nidos" laivą, bet vis negali remonto užbaigti. 1954 m. laivo remontas jau buvo tiek pirmyn pavartytas, jog pirmas dažas ant jo užteptas. Laivas yra didelis, dėl to, daugumos upeivių spėjimu, tuoj, kai tik būsia galutinai baigtas, bus iš Kauno išgubentas, greičiausiai — į Rusiją.

Darbas.

Vidutiniškai trunka 8 valandas. Įmonėse, kur dirbama dviem pakaitom, viena dieninė pakaita būna 9 val. Darbas: akordinis, norminis ir padienis. Padienio darbo nedaug. Pastarasis visada mažiau atlyginamas. Artimiausias darbininko varovas — brigadininkas. Jis nurodo, ką darbininkas turi dirbti, ir ragina jį greičiau dirbti. Akordiniam darbe brigadininkas dirba kartu, bet padieniam nedirba, tik virši-

ninkauja ir varovauja. Brigadininkas gauna 20% daugiau, kaip darbininkas, tą patį darbą dirbęs. "Virš brigadininko" yra viršininkai. Jų pavadinimai ir kiekis priklauso nuo darbovietės pobūdžio ir dydžio.

Pavėlavimai į darbą

smarkiai baudžiami, pradedant įspėjimu su pagrasinimu iki kalėjimo su ištėmimu. Dažniausiai praktikuoja pinigines baudas. Pvz. pusei metų darbininkas paliekamas su puse ar mažiau atlyginimo. Tačiau rusams šios sankcijos taip aštriai netaikomos. Net ir prokurorai rusams reikalauja švelnios bausmės. Dažniausiai į rusų pavėlavimus ar į darbą neatėjimus, darbovietės administracija nereaguoja.

Darbo knygelė.

Kiekvienas dirbantysis turi ją turėti. Knygelėse įrašoma darbo laikas, priėmimas ir atleidimas iš darbo, atleidimo priežastis. Knygtė turi eilę kryptaraščių. Jie charakterizuoja darbininko darbštumą, drausmingumą ir nusišaltumą partijos atžvilgiu. Greta knygelės dar turi būti darbininko charakteristika. Ji neduodama darbininkui į rankas, bet siuntinėjama darbovietės darbovietei.

Dirbtuvių valgyklos.

Valgyklas turi tik didesniosios dirbtuvės. Geresnes valgyklas turi Mėsos kombinatas, "Audiniai", "Inkaras". Dirbtuvių valgyklose valgiai pigesni. Pvz. Mėsos kombinato valgykloje už 5 rub. galima sočiau pavalygti.

Prausyklos.

Net ir didžiųjų fabrikuose nėra užtektinai drabužių spintelių ir prausyklų. Jei kuriam tokie dalykai ir yra, tai drabužių spintelėmis ir prausyklomis naudojasi tik brigadininkai ir kiti pareigūnai. Prausyklos esti visada uždarytos. Nešvarius darbus dirbantieji neturi galimybės nusiprausti darbovietėje. Jiems net atlyginimas mokamas atskirai, kad savo nešvariais drabužiais nesuteptų kitų.

Bedarbiai.

Be darbo Kaune daug žmonių. Jie įvairiai mainosi: dirba atsitiktinius darbus, kai kas eina į turgus prekiauti. Atsitiktiniai darbai trunka dažniausiai kelias dienas. Jokių viešų skelbimų nėra dėl atsitiktinės darbo jėgos pareikalavimo. Tik Nemuno laivininkystė savo rajone ant stulpų prikabina skelbimus dėl darbo jėgos pareikalavimo. Į laikinius darbus ateina nemažai studentų ir moksleivių. Kadangi darbas esti sunkus, todėl jaunesnio amžiaus žmonės ilgai neištvėria. Studentai darbų ieško norėdami užsidirbti pinigų mokslui tęsti arba su mokslu susijusioms išlaidoms apmokėti. Laikinieji darbai dažniausiai dirbama pagal sudarytą sutartį tam tikram laikotarpiui.

Rusų lietuvių santykiai.

Lietuviai su rusais nebičiuliauja. Su jais palaiko santykius tik tiek, kiek reikia arba kiek neišvengiama. Rusų darbininkų išvaizda, palyginti su lietuvių darbininkų, yra prastesnė. Daugiausia dėl to, kad rusai prasčiau ir netvarkingiau rengiasi, o daugelis savo uždarbius prageria. Didelis skirtumas tarp rusų ir lietuvių ir ištvermės atžvilgiu. Dažnas rusas ar dėl tingėjimo, ar girtuokliavimo po kelias dienas neateina į darbą, bet už tai nesi baudžiamas. Rusai viršininkai ir vyresnieji proteguoja saviškius.

Rusai pareigūnai geriau betgi apsilvilkę už panašios padėties lietuvius. Beveik visi rusai turi valdinius butus, už kuriuos pigiai moka ir kuriuose patogiai gyvena. Iš lietuvių valdinius butus turi tik partiniai ir aukšti pareigūnai.

Pasakotojas žino kelis atsitikimus, kai lietuvis iškėjo už rusų, bet negirdėjo tokio atsitikimo, kad lietuvis būtų vedęs rusę. Lietuvių su rusais vedybos neilgai trunka. Arba vyrą atsiima iš Rusijos atvykusi ankstesnė žmona, arba rusas lietuvių pameta tuo metu, kada ji, kaip žmona, labiausiai reikalinga jo globos ir paramos.

ISPŪDINGAI PAMINĖTA

Lietuvos Nepriklausomybės

37 METŲ SUKAKTIS

Visuose pasaulio kraštuose, kur tik gyvena mūsų tautiečiai, šiemetinė Lietuvos nepriklausomybės 37-ųjų metų sukaktis visur paminėta įspūdingai. Vienur iškilmės buvo suruoštos jau vasario 13 d., kitur — 16 ir vasario 20 d. arba ruošiamos dar vėliau. Ta proga buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos, rengiami minėjimai, priimamos rezoliucijos, pagerbti visi kovotojai už Lietuvos laisvę, savanoriai, partizanai, kariai, išvežtieji į Sibirą, VASARIO 16 d. akto signatarai, kurių šiuo metu trys gyvena laisvuose Vakaruose, būtent: prof. M. Biržiška — JAV-bėse Los Angeles mieste, prof. St. Kairys — New Yorke ir prel. K. Šaulys — Lugano mieste, Šveicarijoje. Per lietuviškąsias transliacijas buvo duodamos specialios emisijos. Nepriklausomybės šventei atžymėti išleisti specialūs leidiniai ir t.t. Transliacijų metu buvo perduoti VLIKo atsišaukimas, VT pirmininko K. Žalkausko sveikinimas Vykdomosios Tarybos vardu, taip pat užsienyje esančių Lietuvos diplomatinio ir konsularinio korpo narių, vyskupų ir žymesnių veikėjų bei organizacijų sveikinimai, lietuvių draugų atsiliepimai.

"Amerikos Balsas" iš Europos Vasario 16 d. šventės minėjimą pradėjo jau jos išvakarėse. Ta pačia proga buvo

JAV VALST. SEKRET. DULLES PAREIŠKIMAS VASARIO 16-tąją

JAV valstybės sekretorius J. F. Dulles šiemet Lietuvos Nepriklausomybės šventės proga paskelbė tokį pareiškimą:

"Lietuvių, latvių ir estų tautos šiais metais švenčia savo politinės nepriklausomybės paskelbimo 37-ją metinę sukaktį. Šia proga aš norėčiau jums išreikšti amerikiečių tautos giliausią užuojautą ir širdingiausią draugiškumą. Nepaisant Sovietų režimo pastangų paslėpti Pabaltijo kraštų valdymo tikrąjį veidą, mums labai rūpi lietuvių, latvių ir estų tautų likimas.

Mes žinome iš daugelio duomenų, kaip sėkmingai Pabaltijo kraštų gyventojai priešinasi Sovietų teroro ir propagandos priemonėms, kuriomis siekiama sunaikinti jų patriotinius ir religinius įsitikinimus. Tų kraštų gyventojų ramus, bet kietas ir nepalaužiamas savo žmogiškųjų aspiracijų reikšimas byloja valdantiems, jog nuolatinis pagrindinių teisių nepaisymas yra beviltiškas — Sovietų užsimojimas. Teikdami savo įnašą materialinei ir dvasinei laisvojo pasaulio jėgai stiprinti, mes siekiame sukurti tokias sąlygas, kurios patikrins, kad lietuvių, latvių ir estų tautų teisės vėl įsijungti į laisvųjų tautų bendruomenę bus visuotinai pripažįstama ir respektuojama. Mes esame įsitikinę, kad pasaulio bendruomenė, kurioje Pabaltijo kraštų gyventojai galės laisvai pasirinkti valdymo formą ir sukurti savo politines bei ekonomines institucijas, bus tokia, kuri užtikrins teisingą taiką tiek didžiosioms, tiek lygiai mažosioms tautoms." — tokiais žodžiais JAV užs. reik. min. Dulles baigė savo pareiškimą, kurį jis padarė Vasario 16 proga.

Kauno gyventojai

stengiasi visus dienas reikalus baigti iki sutemstam. Sutemus pavojinga mieste vaikščioti. Siaučiančios plėšikų gaujos ne tik apiplėšia, bet ir sužeidžia. Pavojingiausia esti žiemą ir rudenį, kai elektros šviesa staiga išjungiamą visai miesto daliai.

"Bezprizornikai"

Kaune yra daug be globos likusių ir vaikataujančių vaikų. Marvelės dvaro prieglaudoje laikomi vaikai, kurių tėvai suimti, ir dar vaikai tu, kuriuos bolševikai, kilus karui, iš Lietuvos išvežė į Rusiją. Lietuvių ir rusus laiko kartu. Marvelėje prie prieglaudos yra vidurinė mokykla. Į aukštesniąsias mokyklas retas kuris leidžiamas. Daugumas, baigus 6 skyrius, atiduodami į amatų mokyklas. Be globos mergaičių prieglauda yra Ugniagesių gatvėje.

(Elta)

taip pat atžymėta ketverių metų sukaktis, kai "Amerikos Balsas", oficiali amerikiečių įstaiga, pradėjo lietuviškąsias transliacijas. AB vedėjas Europoje J. B. Laučka, pacitavęs JAV valst. sekretoriaus Dulles prieš dvejus metus pasakytus žodžius, pabrėžė, jog tiek mūsų kraštas, tiek kitos bolševikų pavergtosios valstybės nėra JAV užmirštos. Tvirtai tikima, jog vieną dieną joms visoms vėl išaš laisvės aušra. Po VT pirmininko K. Žalkausko žodžio, dedamo skyrium, kurio tautiečiai pavergtoje Lietuvoje buvo pasveikinti VLIKo ir VT vardu, buvo transliuotas min. St. Lozoraičio pareiškimas, kuriuo jis perdavė sveikinimus į kraštą visų užsienyje esančių Lietuvos diplomatų ir konsulų vardu. Nusakius pasiektose įvairiose srityse N. Lietuvos laikų, kas suteikia žmogui jėgų veikti ir kovoti net prieš patį brutaliausią bolševikų terorą. Min. St. Lozoraičio pareiškimu, nėra tokio krašto, kur nebūtų reikiama Lietuvai simpatijų ar užuojautos dėl dabartinės Lietuvos padėties. Kitur, ypač JAV-se mūsų draugai kai kada parodo net didesnio susidomėjimo Lietuvos reikalais ir mūsų likimu, negu prieš karą. Visų tvirtai tikima, jog Lietuvos valstybė, kuri ir toliau tebeįsivysta laisvojo pasaulio, vėl galės, atėjus laikui, nepriklausomai tvarkyti savo gyvenimą. Transliacija vasario 15 d. buvo baigta radijo bangomis perduotomis iš Karo Muziejaus iškilėmis prie Nežinomojo Kareivio kapo. Nulaidus vėliavą, kaip Nepriklausomybės laikais toje tautos šventovėje, pasigirdo malda "Marija, Marija..." Ši transliacija buvo kartojama rytojaus dieną net keturis kartus.

Vasario 16 d. specialioje programoje per AB iš Europos buvo perduota JAV užs. reik. min. Dulles pareiškimas Vasario 16-tosios proga, ir pranešimas, kaip Vasario 16 d. buvo minima JAV kongrese, vyskupo V. Padolskio iš Romos sveikinimas ir sveikinimo žodis Lietuvos atstovų iš Paryžiaus ir Londono. Per transliaciją aidėjo Karo Muziejaus varpai, paskambinę "Marija, Marija...", taip pat pasigirdo Malda už Tėvyne. Speciali transliacija baigta Lietuvos Himnu. Min. Balučio ir D. Britanijos lietuvių sveikinimai buvo perduoti pasiuntinybės patarėjo V. Balučio.

Specialią programą vasario 15 ir 16 d. davė ir Amerikos Balsas iš Vašingtono, kuris yra taip pat lietuviškąsias transliacijas prailgins iki pusvandžio, tik jas leidžia ne kartu, kaip kad daroma Muenchene, bet atskirai. Buvo perduoti svarbiausi minėjimo momentai iš iškilmių JAV kongreso rūmuose, Vašingtone, Čikagoje ir kitur. Transliuoti Lietuvos diplomatinio ir konsu-

(Tąsa 3 psl.)

ELTOS kronika

* ELTA yra įgaliota pranešti, kad JAV-bėse leidžiama "Vienybė" savaitraščio š. m. vasario 18 d. numeryje paskelbta žinia, esą, VLIKo ir VT pirmininkai pasisavinę T. Sidiškiui skirtąjį laišką ir dėl jo buvę pakviesti į vokiečių kriminalinę policiją, kur iš jų buvusios paimitos net ir pirštų nuospaudos, yra ištaisai pramanyta, rodanti tik tokių žinių skelbėjų ir platintojų sąmoningą piktą valią.

* Pirmojo pasaulinio spaudos kongreso, įvykusio pereinamais metais Sao Paulo mieste (Brazilijoje), pirmininkas Arsenio Tavolieri atsuntė VT Inf. Tarnybai laišką, kuriuo pareiškia VLIKui ir ELTAi padėką už jų atstovo K. Čibiro pasiuntimą į kongresą. Drauge pareiškta viltis, kad kongresas, kurio visuose darbuose lietuvių atstovas taip aktyviai pasireiškė, bus naudingas savo vaisiais visiems.

* Gautosiomis iš Kalfornijos žiniomis, Lietuvos Respublikos Dienos buvo paskelbtos Los Angeles ir San Diego miestuose. San Diego miesto burmistras J. Butler Lietuvos Dieną paskelbė pirmą kartą. Tam reikaliui reikalingos iniciatyvos ėmėsi Vyt. Bielaus, o mintį davė Lietuvos konsulas Dr. J. J. Bielskis. San Diego mieste minėjime dalyvavo apie 300 asmenų.

Lietuviai Pasaulyje

J. A. V-bes

Iš lietuvių gyvenimo.

Čikagiečiai kovo mėn. su visu iškilmingumu numatė pagertbi dail. A. Varną jo 75 m. sukakties proga. Be plačios jo darbų parodos, bus išleista ir monografija, numatytas viešas susirinkimas ir jubiliatui—dailės veteranui pagertbi.

Čiurlionio ansamblis šiais metais mini 15 m. savo veiklos sukaktį. Taip pat šiais metais jo ilgametis vadovas A. Mikulskis mini savo darbo 15 m. sukaktį. Toms sukaktims paminėti Clevelando Liet. Bendruomenės iniciatyva sudarytas spec. komitetas ir išrinktos kelios komisijos. Komiteto pirmininku išrinktas P. J. Žiūrys.

Brooklyne pasirodė humoristinio leidinio "Dievo paukštėlis" naujas numeris (septintasis). Jį redaguoja P. Andriūšis, A. Gustaitis, L. Žitkevičius. Turiny daug iliustracijų, šaržų.

Alė Rūta — Nakaite, neseniai laimėjusi Draugo romano premiją, laimėjo ir jaunimo dramų konkurso premiją už veikalą "Pakrūmė". Konkursą Čikagoje buvo suorganizavęs lietuvių seserų institutas.

Lietuvių ir lenkų inžinieriai Bostone tariasi išplėsti bendradarbiavimą tarp lietuvių ir lenkų. Būtų einama į abiejų tautų minėjimus, supažindinama su atskirų kraštų problemomis ir t.t. Pasitarime dalyvavę lenkai laikėsi nuomonės, kad Vilnius su visa savo teritorija turi priklausyti Lietuvai.

* Šiemet JV-bėse leidžiamas savaitraštis "Keleivis" mini 50 metų sukaktį. "Keleivis" pasirodė 1905 metų vasario 9 d. "Keleivis" leido Žvingilas, vėliau jis tapo socialistų laikraščiu. 1907 m. jį pradėjo redaguoti pasižymėjęs JAV veikėjas St. Michelsonas, prieš kiek laiko laikraštį perleidęs Lietuvai Socialdemokratų Sąjungai. Dabar laikraštį redaguoja ir leidžia Januškis, padedamas Sondas, moterų skyrių veda Januškienė. Ta proga "Keleivis" ga-

vo visą eilę sveikinimų. Pats sukakties minėjimas ruošiamas š. m. balandžio 17 d. Bostone.

Kanada

Dail. A. Tamošaičių Dailės Studijoje audžiami ir senoviniai Maž. Lietuvos moterų drabužiai. Jiems parinkti talkininkavo Martyno Jankaus dukterė Elzė Jankutė, kuriai Rambyno apylinkėse yra pavykę surasti šimtamečių senų audinių, puošnių siuvinėjimų ir kt.

ŠVEICARIJA

Lietuvių veikla.

Jau nuo pereinamųjų metų veikia mišri šveicarų ir lietuvių šalpos organizacija. Jos uždavinys — rinkti aukas Šveicarijoje ir remti pagelbos reikalingus lietuvius. Organizacijos vadovybė sudaryta iš lietuvių ir šveicarų. Pastarieji nuosirdžiai talkininkauja organizuojant pagelbą tiek Šveicarijos, tiek ir Vokietijos lietuviams. Ši organizacija globoja ir tuos lietuvius, kurie šiuo metu gydosi įvairiose Šveicarijos sanatorijose. Pažymėtina, kad šveicarai yra suteikę stambią paramą lietuvių gimnazijai Vak. Vokietijoje. Tam reikalui iš mažutės Šveicarijos buvo proporcingai gauta daugiau lėšų, kaip iš bet kurio kito krašto.

Didesnioji Šveicarijos lietuvių dalis yra susitelkusi Zuericho ir Berno apylinkėse. Didelį jų procentą sudaro ligoniniai ir nedarbingi, kurie gydosi įvairiose sanatorijose arba yra apgyvendinti senelių namuose.

Urugvajus

Urugvajaus vyčiai suruošė Dr. Pr. Tamošiūnui pagerbtuves. Tai pirmasis naujosios kartos lietuvis, baigęs Urugvajuje medicinos fakultetą ir gavęs daktaro titulą.

KĄ SVARSTĖ VLIKĄ SUDARANČIOS POLITINĖS GRUPĖS

Š.m. vasario 5 d. New Yorke buvo VLIKą sudarančių politinių grupių ir rezistencinių sąjūdžių centrų pasitarimas. Posėdį atidarė P. Jočys, jam iš eilės pirmininkavo St. Lušys, sekretoriavo H. Blazas. Pasitarime dalyvavo visos 10 VLIKą sudarančios politinės grupės bei rezistenciniai sąjūdžiai, kuriems atstovavo 26 jų pasiūsti delegatai.

VLIKo būstinės klausimą referavo prof. J. Kaminskas. Per diskusijas vienu siūloma buvo VLIKą kelti į JAV, kitų — palikti Europoje. Dauguma balsų buvo priimtas J. Audėno pasiūlymas — VLIKo įkurdinimo klausimą pavesti ištirti spec. komisijai, į kurią kiekviena į VLIKą įeinanti politinė grupė ar rezistencinis sąjūdis paskirtų po vieną atstovą. Pasitarimo prezidiumas įpareigojęs susaukti komisiją pirmojo posėdžio ir ne vėliau kaip po dviejų mėnesių laiko, baigus komisijai darbą, tuo reikalu padaryti pranešimą grupių pasitarimui. Šis tą reikalą išspręstų galutinai. Komisijos aiškinamieji klausimai apima vietą, atstovų skaičių, Tautos Fondo organizaciją, vykdomuosius organus, veikiančiuosius įstatus. Be to, jei VLIKas būtų nutarta įkurdinti JAV, tekėtų papildomai išaiškinti tuo reikalu Lietuvos įgaliojo ministerio Vašingtone

ir JAV Valstybės Departamento nusištamą, taip pat santykius su ALT, LLK ir Laisvosios Europos Komitetu.

Lietuvos laisvinimo reikalams lėšų telkimo klausimą svarstant,

M. Brakas perskaitė interpelaciją, kuri duodama skyrium. Per tuo reikalu diskusijas kalbėjo V. Rastenis, V. Akšninis, B. Nemickas, V. Sidzikauskas ir kiti. A. Devenienė, A. Kynastas, H. Blazas, V. Pažemeckas, K. Bielinis, J. Andrius, P. Vainauskas, V. Viliamas, J. Valaitis pasisakė prieš panaudojimą bendrinio Lietuvos Nepriklausomybės Fondo vardo vienos srovės tikslams. Priimtoji rezoliucija taip pat skelbiama skyrium.

Konstitucinių VLIKo nuostatų aiškinimas ir Vilniaus Krašto Sąjungos į VLIKą priėmimas pasiūlytas pasitarime nesvarstyti, bet perduoti naujai sudarytai komisijai, kuri referuos jį grupėms kitame iš eilės pasitarime. Taip pat šiame posėdyje nebuvo svarstyta ir V. Rastenio Tautinio Sąjūdžio atstovui VLIKe laiško turinys. Prie protokolo prijungta J. Petronio pasiūlyta rezoliucija, liečianti ūkininkų padėti pavergtoje Lietuvoje.

VLIKĄ SUDARANČIŲ
POLITINIŲ GRUPIŲ
PASITARIMO, įvykusio 1955 m. vasario mėn. 5 d. New Yorke,
priimta rezoliucija

LAISVINIMUI LĖŠŲ TELKIMO
KLAUSIMU.

Dvi VLIKan įeinančios grupės — Lietuvos Tautinis Sąjūdis ir Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga — su dviem savom kitom organizacijom — Lietuvos Atgimimo Sąjūdžiu ir Lietuvos Rezistencine Sąjunga — pasiskelbė sudariusios fondą ir jį pavadinusios Lietuvos Nepriklausomybės Fondu.

VLIKą sudarančiųjų Lietuvos politinių partijų ir kovos organizacijų atstovai savo pasitarime 1955 m. vasario 5 d. New Yorke, Free Baltic House, nutarė:

1. apgailėstauti LTS ir LLKS žygi, kuriuo jie savo reikalams organizuojamam fondui naudoja Lietuvos Nepriklausomybės Fondo vardą;
  2. kvieisti lietuvius viame pasaulyje dar gausiau aukoti bendrajam Lietuvos laisvinimo reikalui — JAV-bėse per ALTą, o kituose kraštuose per Tautos Fondo organizaciją;
  3. Šį nutarimą pranešti VLIKui, ALTai ir paskelbti spaudoje.
- Už šią rezoliuciją balsavo 8 politinės grupės, L. Tautiniam Sąjūdžiui ir L. Laisvės Kovotojų Sąjungai susilaukė.

INTERPELIACIJA

M. Brako, Mažosios Lietuvos Rezistencinio atstovo, VLIKą sudarančių L. Politinių Grupių Pasitarimui 1955m. vasario mėn. 5 d. New Yorke buvo tuo reikalu pateikta tokia interpelacija:

Akivaizdoje Lietuvos Tautinio Sąjūdžio ir Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos (drauge su Lietuvos Rezistencine Sąjunga ir Lietuvos Atgimimo Sąjūdžiu) 1955 m. sausio mėn. 22 d. paskelbto atsišaukimo į lietuvių visuomenę darbu ir aukomis dalyvauti minėtų keturių organizacijų naujai kuriamam LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS FONDO sudaryme ir turint omenyje,

1) kad šitas atsišaukimas padarytas artėjant Vasario 16 d. iškilimams, kuriose nuo seno ta pati lietuvių visuomenė telkia aukas tos pačios Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo reikalams "Lietuvių Tautos Fondui",

2) kad JAV-bėse "Lietuvių Tautos Fondan" sutelktomis lietuvių visuomenės lėšomis disponuoja Amerikos Lietuvių Taryba, kurioje pilnateisiai dalyvauja ir Lietuvos Tautininkų Sąjunga,

3) kad "Lietuvių Tautos Fondo" lėšomis remiama ir veikia Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto, kuriame Lietuvos Tautinis Sąjūdis ir Lietuvos Laisvės Kovotojai taip pat dalyvauja pilnateisiais nariais, ir

4) kad pinigine talka yra patis organizacinės vienybės pagrindas, Lietuvos Tautinio Sąjūdžio ir Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos atstovai yra klausiami: kaip jie suderina "Lietuvos Nepriklausomybės Fondo" sudarymą su savo dalyvavimu minėtuose veiksmuose ir kaip jie supranta tolimesnio savo dalyvavimo tuose veiksmuose esmę?

ISPŪDINGAI PAMINĖTA LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS 37 METŲ...

(Tąsa iš 2 psl.)

larinio korpo sveikinimai, Lietuvos pasuntinybės Vašingtone patarėjo J. Kajecko pareiškimas, Lietuvos konsulo Kolumbijoje S. Siručio linkėjimai, vysk. V. Brizgio sveikinimo žodis ir kt. Pasidžiaugta nepaprastai dideliu JAV vyriausybės, įstatymų leidžiamosios įstaigos, gubernatorių, visuomenės veikėjų ir pačios amerikiečių visuomenės rodama Lietuvai ir lietuviams simpatija. Pabrėžtas reikalas, kad tarp visų mūsų tautiečių būtų didelė širdžių ir minčių vienybė, kad būtų lietuvis lietuviui ištikimi ir kad ir toliau tebekovotų taip už savojo krašto laisvę, kaip kovoję iki šiol, įrodydami, jog lietuvių tebėra nepavergiami. Vasario 16 d. programa iš Vašingtono baigta Čiurlionio ansamblio Vašingtono katedroje sugiedota giesmė "Apsaugok, Aukščiausias".

Tautinis ispanų radijas specialioje transliacijoje iš Madrido Vasario 16 skirtąją programą pradėjo nuolatiniu signalu, kurį sudaro mažlietuvių himnas "Lietuviais esame mes gimę" ir Lietuvos himnu. Nusakius Nepriklausomybės šventės prasmę ir palyginus, kaip ji buvo švenčiama N. Lietuvoje ir kaip ji minima laisvajame pasaulyje, buvo perskaitytas VLIKo atsišaukimas į laisvojo pasaulio lietuvius ir VT pirmininko K. Žalkausko žodis Vasario 16-tosios proga. Programa pajvairinta St. Santvaro eilėraščių apie Lietuvą, jo "Palikimo" žodžiais žuvusiems už Lietuvos laisvę prisiminti, Lietuvos kariūnų daina ir baigta giedotine Malda už Tėvynę. Transliacija truko 20 min. Ir šiaip radijo programa iš Madrido iš 10 min. faktiškai prailginama iki 14 min. Tačiau dabar bolševikai pradėjo trukdyti jau ir ją, o transliacijos tiek per šią, tiek per kitas stotis, duodančias lietuviškąsias programas, Vasario 16 d. buvo ypatingai trukdomos.

Romos radiofono lietuviškųjų transliacijų vedėjas Dr. J. Gaičius taip pat išsyrūpino 15 min. specialią transliaciją apie Vasario 16-jai per italų valstybinį

radiofoną, perduot, tautinės programos "Programa Nazionale" 225 m. banga. Ją sudarė trumpos paskaitėlės apie Lietuvą italų kalba ir lietuviškos liaudies dainos. Transliacijose iš Romos taip pat perduoti VLIKo Vyk. Tarybos pirm. K. Žalkausko pareiškėti sveikinimai.

Vasario 16 d. specialią programą, skirtą Lietuvos nepriklausomybės 37 m. sukaktčiai atžymėti, davė taip pat Vatikano radijas, o vokiečių Sueddeutscher Rundfunk iš Stuttgarto, pasinaudodamas Inf. Tarnybos suteiktąja medžiaga, painformavo apie dabartinę Lietuvos padėtį ir jos laisvės kovą, transliaciją pajvairindamas Čiurlionio ansamblio įdantuais dalykais.

MINĖJIMAI VOKIETIJOJE

Vokietijoje minėjimai buvo suruošti visuose didesniuose centruose ir žymesnėse kolonijose, taip pat lietuvių sargybuose. Vasario 16 d. Pfuldingene pamaldas atlaikė VLIKo pirmininkas prel. M. Krupavičius. Pamaldos buvo baigtos malda už Tėvynę ir Lietuvos himnu. Jose dalyvavo VT bendradarbiai ir vienas iš paskiausiai atbėgusių iš Lietuvos mūsų tautiečių. Lietuvos Nepriklausomybės šventės proga mūsų laisvinimo veikinimui yra gavę daug nuosirdžių sveikinimų, kuriais palinkėta, kad Lietuva juo greičiau vėl atgautų savo nepriklausomybę, o tremtiniai ir pabėgėliai galėtų grįžti kūrybinio atstamojo darbo dirbti į laisvą tėvų žemę.

Centrinis Vasario 16 d. minėjimas Vokietijoje buvo suruoštas lietuvių gimnazijoj Huettensfelde. Jame dalyvavo VLIKo nariai J. Bataitis, J. Glemža, Dr. P. Karvelis, Dr. V. Linterskis, E. Simonaitis ir K. Žalkauskas, Vokietijos krašto valdybos atstovai, gimnazijos vadovybė, kviestieji svečiai — vokiečiai, latviai, estai ir gausus būrys lietuvių iš artimųjų apylinkių.

Lietuvai skirta speciali transliacija per prancūzų radiofoną iš Paryžiaus Vasario 16-tąją buvo pradėta Lietuvos himnu. Paskum buvo perduoti Prancūzų Komiteto už Laisvąją Europą svei-

Vokietija

Sunkiai sužeistas kun. V. Šarka.

Hamburgo liutivų kapelionas kun. V. Šarka, mūsų tautiečiams gerai pažįstamas iš savo veiklos Bremeno pereinamoje emigracinėje stovykloje, bevykdamas į pamaldas Spakenberge, pakeliui iš Btrgdorfo susidūrė su autobusu. Kun. V. Šarkos automobilis buvo sudaužytas, o jis pats kaip per stebuklą išliko gyvas, bet labai sunkiai sužeistas. Jam tuojau ligoninėje buvo padarytos dvi operacijos, kur jis beveik visą laiką išgulėjo be sąmonės. Tačiau dabar pavojus gyvybei laikomas jau praėjusiu.

kinimai lietuvių tautai. Tai yra linkėjimai ne tik kurios nors žmonių grupės, kaip buvo pažįstama sveikinimo žodyje, bet visos prancūzų visuomenės, visų jos sluoksnių, tiek krikščionių tiek socialistų, tiek sindikalistų, pramonininkų ir šviesuomenės atstovų, išskyrus tik komunistus. Sveikinimas baigtas išpūdingai įlinkint, kad lietuvių tauta juo greičiau vėl atgautų savąją laisvę.

KANADOJE

Vasario 16-tosios minėjimai buvo vasario 13 ir 20 d. Toronto, Ontario prov., minėjimas College teatre įvyko vasario 20 d. Paskaitą skaitė iš JAV atvykęs prof. K. Pakštas, meninėje dalyje pasirodė Clevelando solistės J. Krikštolaitytė ir A. Stempuzienė ir St. Gailevičiaus vad. vietos Varpo choras. Montrealyje Vasario 16-toji paminėta vasario 12 d. Plateau salėje. Pagrindinę kalbą pasakė LLK narys iš New Yorko K. Bielinis, meninėje dalyje pasirodė sol. E. Kardelienė, Aušros Vartų ir Šv. Kazimiero parapijų chorai, dramų aktoriai, skautai ir kt. St. Catharines, Ont., minėjimas su rašytojo Jankaus iš Rochesterio paskaita, įvyko vasario 13 dieną. Vasario 20 d. minėjimai surengti Wellande, Ont., Vancouver, Br. Col., ir kitose Kanados lietuvių kolonijose. 37 metų Lietuvos nepriklausomybės sukaktis buvo taip pat atžymėta per kanadiečių radijus ir spaudoje.

BRAZILIJOJE

Perpildytoje Rio de Janeiro Sta Geneveva bažnyčioje, kurią kardinolas skiria lietuvių dvasios reikalams, buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos Lietuvos laisvės intencijai. Šv. Mišias atlaikė ir pamokslą pasakė kun. F. Jakubauskas. Vysk. Helder Camara pasakė lietuviams nuosirdžių kalbą ir palaimino Lietuvos ir Brazilijos vėliavas, iškeltas prie altoriaus. Per mišias giedojo Mazeikos vadovaujami Teatro Municipal solistai. Pats minėjimo aktas vyko šv. Cecelijos salėje. Jį atidarė I. Dubauskas, pakviesdamas Lietuvai atstovą tarti žodį.

Redaguoja O. A. Pridotkaitė

REVOLIUCIJA VIRTUVĖJ

Gazinės ir elektrinės krosnys virtuvėje padarė revoliuciją. Išmetus malkomis kūrenamą krosnį, virtuvėj neliko dūmų, anglių suodžių, neberekėjo sandėliukyje laikyti malkų, nereikėjo, užkūrus malkomis krosnį, laukti pusvalandį ar daugiau, kol krosnis įkais ir galėsi virti pietus. Užteko tik pasukti gazo kranelį, ir jau tuoj galėjai kaisti puodą su sriuba. Gazinės ir elektrinės krosnys nepaprastai palengvino šeiminkams darbą ir sutaupė daug laiko. Pati virtuvė pasidarė ne tik vieta, kur maistas verdamas, bet švarus, gražus kambarys, kuriame galima valgyti ir šiaip praleisti laiką.

Šiandien, gyvenant atominiais laikais, elektrinės ir gazinės krosnys yra nusėngęs dalykas. Fabrikantai senai suka galvas, kaip pritaikyti naujausius mokslo laimėjimus virtuvei. Ir štai sugalvota, kad vietoj kūrenus krosnį gazu ar elektra, galima tam panaudoti nepaprastai trumpas radio bangas, vadinamas mikro bangomis, kurios naudojamos radaro aparatuose. Tokios krosnys jau gaminamos ir vadinasi radaro krosnimis arba "radarange".

Raytheon Manufacturing Company, kuri yra Walthame (JAV) neseniai demonstravo savo radaro krosnį, "kūrenamą" mikro bangomis. Tos demonstracijos žiūrėjo keletas šimtų žmonių — maisto specialistai, restoranų savininkai, kuriems ypač paranku turėti radaro krosnį, žurnalistai ir kiti žmonės.

Radaro krosny maistas iškepa ar išverda nepaprastai greitai. 18 svarų jaučio gabalas iškepa per 40 minučių, 4 svarų viščiukas — per 9 minutes, poros kiaušinių kiaušienė — per pusę minutės, obuolių pyragas — per 6 minutes, žodžiu, maistas tokioj krosny paruošiamas per pasakiškai trumpą laiką. Pati krosnis visai neįkaista, taip pat neįkaista ir tie indai, kuriuose maistas sudėtas. Atidarius krosnį, gali jos sienas liesti plikomis rankomis ir ištraukti indą su jaučio kepsniu. Tai yra todėl, kad metalas ar stiklas mikro bangų nepriima ir todėl krosnis, pagaminta iš metalo, visai neįkaista. Mikro bangos atsimušia nuo krosnies sienų ir veikia į patį maistą, įsibraudamos į jį 2 colius gilumo. Mikro bangos, palietusios maistą, sukulia mole-

kulių reakciją ir palaisvina šilumą, kuri ir iškepa maistą. Taigi, radaro krosnis "kūrenama" mikro bangomis, maistui kepti naudoja tą šilumą, kuri gaunama iš paties maisto, vykstant tam tikrai reakcijai.

Nesant mokslininku ir nežinant apie mikro bangas, molekules ir kitokias mokslines gudrybes, sunku įsivaizduoti, kaip tokioj krosny maistas iškepa, bet šeiminkams tas ir nesvarbu. Mums svarbu, kad maistas iškepa labai greitai.

Kyla klausimas, ar tokioj krosny keptas maistas nenustoja skonio ir maistingumo. Tyrimai parodė, kad jokie cheminiai pasikeitimai maiste neįvyksta. Įvyksta tik tokie pasikeitimai, kurie paprastai atsiranda nuo karščio. Taigi, radaro krosny keptas maistas yra toks pat, kaip ir paprastoj krosny keptas.

Kadangi pati krosnis neįkaista, tai jeigu išsilieja padažas, jis prie krosnies nepriekpa ir tokią krosnį labai lengva užlaikyti švarią — nušluostai sienas su škepetaitė — štai ir visas valymas.

Kol kas radaro krosnys yra vartojamos restoranuose, kur reikia kepti maistą dideliais kiekiais. New Yorke ir kitur jau yra restoranų, kepančių maistą su radaro krosnim.

Restoranų savininkams radaro krosnis tikrai apsimoka turėti. Jeigu "steiką" gali iškepti per 1 minutę, tai suprantama, kad per pusvalandį gali pavaldinti daug daugiau svečių, negu kepančią maistą paprastoj krosny. Be to, turint radaro krosnį, nereikia turėti tiek daug maisto atsargos, nes per trumpą laiką gali prikepti tiek įvairių kepsnių, kiek turi užsakymų.

Šaldytas maistas radaro krosny taip pat labai greitai atšildomas ir iškepamas, todėl galima laikyti dideles šaldyto maisto atsargas.

Reikia manyti, kad greitai laiku pasirodys rinkoje mažos radaro krosnys, pritaikytos ne restoranams, bet kelių asmenų šeimai. Įsivaizduokime, koks bus palengvinimas moterims, kai sudėtingus pietus galės pagaminti per 15 minučių, nes pvz. kepsnį iškepsi per minutę, bulves per dvi minutes, obuolinį pyragą per 6 minutes, o daržoves taip pat per kelias minutes. Ir svar-

biausia, kepančią karščiausią vasaros dieną, krosnis paliks šalta ir maistą iš krosnies galėsi traukti plikomis rankomis. Tai bus laikai! Nebereikės pusę dienos praleisti prie maisto gaminių! Bet ar su radaro krosnim moterys jausis laimingesnės, ir ar jos nustos skųstis, kad šeiminkavimas yra sunkus darbas, tai yra kitas klausimas.

VIEŠAS PAREIŠKIMAS

"Australijos Lietuvis" Nr. 1(164) š. m. sausio mėn. 10 d. tilpo p. Taunio "Viešas pareiškimas" kuriame jis paskelbė kad: "... dėl šventos ramybės ir be pasiaiškinių" jis apleido IV-tąjį LB Tarybos suvažiavimo prezidiumo vietą, tačiau nežinaš tikrųjų jam daromų užmetimų ir kaltinimų. P. Taunys paskelbė kad viena grupė, mano vadovaujama, pareiškė, kad jis, p. Taunys, laikomas nepageidaujamu būti prezidiume. Aš nebuvau to Suvažiavimo nariu ir jokiai grupei nevadovavau, tačiau tą nepageidavimą tikrai buvau prezidiumo pirmininkui pareiškęs ir parėmiau raštu: "Pirmasis etapas lietuvių kovoje su rudąja okupacija". Jei p. Taunys norėtų anuos laikus prisiminti, o tame rašte rasti jam padarytų priekaištų (labai gaila, kad Prezidiumo pirmininkas to rašto neparodė p. Taunui, o ir nepasakė jam, kas vertė mane pareikšti tą "nepageidavimą") tesikreipia į B-nės Garbės Teismą, kuriam, jei tai būtų reikalo, aš galėčiau patikėti minėtą raštą.

V. Žemkalnis

KĄ VEIKIA LIETUVĖS PASAULYJE

* Ada Korsakaitė, baigusi meno mokyklą, gyvena Los Angeles, Calif., vienoje bendrovėje dirba mozaikinės tapybos paveikslus. Viena filmų bendrovė ją nufilmavo prie jos kūrinių, kartu susažindindami ir su pačia technika. Ada Korsakaitė neseniai Pen moterų klube San Diego skaitė paskaitą apie Lietuvą.

* Nelės Mazalaitės novelė "Kareivis Jonas", išversta V. Mincevičiaus, išidėjo italų žurnalas "L'Araldo" spalio mėn. numeryje.

* Rožė Šomkaitė, studijavusi farmaciją St. John's universitete Brooklyne, perėitą pavasarį baigusi bakalauru laipsniu, šiuo metu studijas tęsianti Madison, Wis., universitete, išlaikė valstybinius farmacijos egzaminus New Yorko ir New Jersey valstijose.

* Sofija Anuškevičiūtė — Kungienė, baigusi odontologiją Kaune, studijuoja odontologiją New Yorko universitete ir studijas baigia šį pavasarį.

* Danutė Borkevičiūtė Sao Paulo, Brazilijoje, baigė gimnaziją pirmąja mokine ir gavo 12 žvaigždžių už aukščiausius pažymius ir medali, išgydama titulą "non plus ultra".

ŠEIMININKAMS

KEPTOS VERSIO SMEGENYS

Smegenys, jeigu skaniai paruoštos, yra tikras skanėstas. Versio smegenis reikia pamirkyti kiek laiko šaltam vandeny, išėmus nususinti. Tuo metu užvirinti puode vandens su dviem šaukštukais stipraus acto, dviem šaukštukais druskos, pipirais ir lauro lapais. Sudėti smegenis į verdantį vandenį ir puodą nukelti nuo ugnies, kad smegenys nevirtų. Palaikyti tame vandeny 10 minučių. Po to išėmus supiaustyti riekelėmis, pamirkyti išplaktame kiaušiny išvolioti duonos džiuvėsiuose ir kepti karštame svieste. Į stalą duoti papuošus citrinos gabaliukais arba riekelėmis, kurias būtų lengva spaudyti ir petrelėmis.

SUOMISKI BLYNAI

Paimti:

- 1 puodelį miltų
- 2 kiaušinius
- 2 puodelius pieno
- 3 šaukštus riebalų.

Sumaišyk miltus, cukrų ir įdėk žiupsnelį druskos. Išplak kiaušinius su pienu ir pamažu pilk į sumaišytus miltus, viską maišant, kad nepasidarytų gumulai. Gerai išplak. Gilioj keptuvėj išstirpyk riebalus ir ant jų užpilk padarytą tešą. Riebalai pasiskleis ir truputis jų išeis ant tešlos viršaus. Kepk krosnyje apie pusvalandį (375l.). Į stalą duoti karštą su syrupu, vaisiais, uogiene ir kt. Užteks 4-6 žmonėms.

MEDUOLIAI (LEBKUCHEN)

Tuos pyragaičius daugiausia kepa vokiečiai, bet juos mėgsta ir amerikoniai. Jie juos vadina vokiškai — Lebkuchen.

- 1 puodelį medaus

Marija Radzevičiūtė — ŽEMELĖ SVENTOJI, žemaitijos knygnešų romanas, 184 psl. Kaina 8/-.

Stasius Būdas — LORETA, mergaitės likimo romanas. 172 psl. Kaina 8/-.

Guareschi — DON KAMILIAUS MAŽASIS PASAULIS, 324 pusl. Kaina £1.11.6.

Jonas Gailius — KAIP JIS JĄ NUŽUDĖ, apysaka, 127 psl. Kaina 11/6.

Knygos gaunamos: "Australijos Lietuvis", 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. ir spaudos kioskuose.

- 3/4 puodelio rudo cukraus
- 1 šaukštą citrinos sunkos
- 1 arb. šaukštėlį tarkuotos citrinos žievės
- 1 gerai išplaktą kiaušinį
- 2 1/2 puodelio miltų
- 1/2 šaukštėlio kepimo sodos
- Žiupsnelį muškatinio riešuto
- Žiupsnelį baltų gvazdikų
- 1 šaukštėlį cinamono
- Žiupsnelį malto kardamano
- 1/2 puodelio smulkiai sukupoto citriono
- 1/2 puodelio sutarkuotų migdolų (nuplūkytų).

Medų užvirink ir pastatyk, kad atšaltų. Sudėk rudą cukrų, citrinos sunką ir žievę, įplak kiaušinį. Atskirai sumaišyk miltus, sodą, muškatinį riešutą, gvazdikus ir cinamoną ir pamažu sudėk į medaus mišinį. Po kiekvieno įdėjimo gerai pamaišyk. Paskui įdėk kardamoną, citroną ir migdolus, sumaišyk ir pastatyk tešlą į šaldytuvą 24 valandom.

Ištepk formą ir joje lygiai išsklok tešlą. Iš pradžių tešla atrodys lipni, bet pamažu ji lygiai pasiskleis formoje. Kepk vidutinėje krosnyje (350l.) apie pusvalandį. Kol dar šiltas, ištepk su liukrum, padarytu iš citrinos sunkos ir cukraus pudros. Kol liukras nenudžiūvęs, apibarstyk su sukapatais riešutais arba kuo kitu ir supiaustyk ke-turkampiais gabalieliais.

Prosper Merimée

LOKYS

Iš prancūzų kalbos vertė O. A. Pridotkaitė

Tąsa V

— Ateikite čia, grafe Mykolai. Jūs esate tikras lietuvis ir šokate rusalką. Bet šokite kaip tikras kaimietis, ar gir-dite?

Ponia Daugėlienė dar mėgino duoti pastabą, bet veltui. Mudu pritarėme. Grafas turėjo rimtą pagrindą, nes jo padėtis tame šokyje nebuvo maloni. Auklė pamėginus pasakė, kad ji galėsianti paskambinti šį keistą valsą. Panelė Ivinskaitė, nustūmus į šalį staliuką ir kelias kėdes, pagriebė grafą už apikaklės ir atsivedė į vidurį kambario.

— Jūs sužinosite, pone profesoriau, kad aš esu tikra, linkusi jums patarnauti, rusalka.

Žemai nusilenkus; pradėjo aiškinti.

— Rusalka yra vandeny deivė. Daug jų yra mūsų giriose esančiose pelkėse. Neikite perdaug arti! Rusalka išplaukia į paviršių, dar gražesnė už mane, jeigu tai įmanoma; ji jus nusivilioja į pelkių dugną, kur, savaime aišku, jus pasmaugia...

— Tikra sirena! — sušukau.

— Jis, — tęsė panelė Ivinskaitė, rodydama grafą šemėtą, — yra jaunas, gana kvailas žvejas, pakliuvęs į mano nagus, o aš, norėdama ilgiau pažaisti, pašoksiu ap-

link jį... O, bet man reikalingas sarafanas. Kaip gaila! Jūs man atleisite, nes ši suknelė šokiui netinka... Ir aš su batais!.. Neįmanoma šokti rusalką su batais!.. Ir dar su aukštom kulnim!

Ji pasiuntė vieną batą į kambario kam-pą, kurį pasekė ir kitas.

— Pasiruošus! — tarė auklei,

Ir šokis prasidėjo.

Rusalka vikriai sukasi aplink žveją. Jis ištisia rankas, norėdamas ją pagauti, bet rusalka ištrūksta. Judesiai gracingi, muzika ritminga, originali. Šokis baigiasi, kai žvejys buvo beveik sugavęs rusalką ir norėjo ją pabučiuoti. Bet ji, staigiai pašokus į šalį, suduoda ranka į jo pe-tį ir jis krinta negyvas prie jos kojų... Bet grafas sugalvojo improvizaciją: jis tvirtai sugriebė rusalką ir ją pabučiavo. Panelė Ivinskaitė sukliko, paraudo, vaidindama supykusią ir skūsdamosi, kad ją suspaudė kaip lokys, atsisisėdo ant netoliese stovėjusios sofos. Aš mačiau, kad grafiui palyginimas nepatiko, nes priminė skaudžią šeimos nelaimę. Jo kakta apsi-niaukė. Aš nuoširdžiai padėkojau panelei Ivinskaitėi už šoki, kuris man atrodė charakteringas senoviškumu ir priminė šventuosius senovės graikų šokius. Duryse pasirodęs tarnas pranešė, kad atvyko generolas ir princesė Vėliaminovai. Panelė Julija pašokė nuo sofos, griebė kampe stovėjusius batus, vienu atsikvėpimu jais apsiavė ir dviem giliais reveransais pasveikino atvykusius.

Generolas atsivedė du karininkus ir, kaip mes, atėjo prašyti vakarienės. Kita-

me krašte šeimininkei būtų buvę gana sunku priimti šešis nelauktus ir išalkusius svečius, bet lietuviški namai yra taip gausūs valgomomis gėrybėmis ir žmonės tokie vaišingi, kad vakarienė buvo suvėluota tik pusė valandos.

IV

Vakarieniavome linksmoj nuotalkoj. Generolas smulkmeniškai apibūdino Kaukaze vartojamas kalbas, kurios yra dviejų rūšių: arynietiškos ir turanietiškos; nors tarp įvairių Kaukazo genčių yra didelis papročių ir tradicijų giminigumas. Aš turėjau papasakoti apie savo keliones, nes sulaukiau grafo šemėtos komplimento. Jis tvirtino, kad niekuomet ir niekur dar nebuvo sutikęs nei profesoriaus nei ministerio, kuris taip laisvai jaustųsi balne. Paaiškinau, kad Biblijos leidėjų igaliotas parašyti studiją apie Šarajų kalbą, praleidau tris metus Urugvajuje tarp indėnu, beveik nenulipdamas nuo arklio, gyvendamas pampose. Visa tai privedė prie pasakojimo, kad vieną kartą tris dienas beklaidžiodamas po beribes lygumas, pritrūkęs maisto bei vandens, buvau priverstas pasielgti kaip mano palydovai — gaučiai: ištekinti arklio kraujo ir jį išgerti.

Visos ponios suriko iš pasibaisėjimo. Generolas pastebėjo, kad ir kalmukai panašiai elgiasi. O grafas paklausė, kaip man patiko tas gerimas.

— Moraliai, — atsakiau, — juo bjaurėjaisi, bet fiziniai daug man pagelbėjo, nes tik jo dėka šiandien turiu garbės vakarieniauti jūsų tarpe. Daug europiečių,

A. A. VINCAS ČEPLIAUSKAS

Kovo 11 dieną, po sunkios ir ilgios ligos, iš gyvųjų tarpo atsiskyrė veiklus ir nuoširdus lietuvis Vincas Čepļiauskas.

Vincas Čepļiauskas, gim. 1908m. rugpj. 26 dieną Rimkiškių kaime, Raseinių apskr., paliko Tėvynę, kaip ir mes visi, artėjant bolševikams ir pasitraukė į Vokietiją. Po kelių metų buvimo stovyklose išemigravo į Australiją ir įsikūrė Adelaidėje, kur nuo pat pradžios aktingai dalyvavo lietuvių bendruomeniniame gyvenime, niekada nevengdamas pareigų apylinkės valdyboje nariu arba pirmininku. Tačiau jo veikla nesiribojo tik visuomeninėmis pareigomis. Jis nuolatinis bendradarbis ir spaudoje. Jo straipsniai ne kartą buvo spausdinami "Australijos Lietuvių", "Mūsų Pastogėje", "Drauge" (JAV) bei kituose laikraščiuose. Visur jis nuoširdus patriotas, kuriam virš visa ko rūpėjo Lietuva ir jos laisvė. Jai jis ir aukojo visas savo jėgas iki paskutinės gyvenimo valandos.

Kai rašantis šias eilutes su pažįstamais aplankė V. Čepļiauską tris dienas prieš jo mirtį, tai jausdamas jau ar-

"DARBININKAS" SKELBIA KONKURSA

Rugsėjo 19 d. sueina keturios dešimtys metų, kaip Bostone išėjo pirmasis "Darbininko" numeris.

Jo leidėjai ir redakcija šią sukaktį nori paminėti žygiu, kuris prisidėtų prie lietuviškos dvasios ir kūrybos tolimiesnio palikimo.

Matydamas, kaip lietuvis suburia vaidinimas, kaip per vaidinimą juos prieina lietuviška mintis, bet ir kaip lietuviškų scenos veikalų trūksta.

Darbininkas skelbia dramos veikalo konkursą, skirdamas 500 dolerių premiją.

Konkurso sąlygos
1. Veikalas turi būti iš lietuviško gyvenimo, dabarties ar praeities drama ar komedija; priimamas šių dvidešimties metų ir neprasilenkdamas su krikščioniška bei tautine dvasia, veikti žiūrovą pozityviai; įmanomas lietuviškai scenos technikai; 2-3 valandų spektakliui.

2. Veikalai, siunčiami dramos konkursui, prasirašomi slapyvardžiu; atskirame uždarame voke autorius turi pažymėti savo tikrąją pavardę, adresą, savo veikalo pavadinimą ir slapyvardį.

3. Geriausių dramos veikalų atrinks New Yorke sudaryta juri komisija. Jos sudėtis bus paskelbta vėliau.

4. Teisė premijuotą veikalą vaidinti ir išleisti tenka Darbininkui.

5. Paskutinė data dramos rankraščiu įteikti š.m. gruodžio 1 d.

6. Konkursui veikalai siunčiami šiuo adresu:

Darbininkas, Dramos Konkursui, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Premija bus įteikta gruodžio mėn. per iškilmingą Darbininko 40 metų minėjimo aktą.

tėjančią gyvenimo pabaigą, bet vistiek nenustojęs vilties ir net humoro jausmo, jis susijaudinęs pasakė: "Nepaprastai noriu gyventi. Noriu pamatyti dar laisvą Lietuvą. Dirbkite dėl jos, jeigu man teks atsiskirti." Kaip nuoširdūs ir žmogiški žodžiai!

Paskutinę valandą, jau jausdamas artėjančią mirtį, Vincas Čepļiauskas, atsisveikinęs savo žmoną, parašė šiuos žodžius visiems lietuviams: "Sudiev ir Jums, broliai lietuviai, draugai. My-

lėkit Lietuvą, nes ji daugiausia kenčia dėl savo troškimo gyventi laisva. Sudiev amžinai. Vincentas."

Ir mirties akivaizdoje jam rūpėjo tik Lietuva, dėl kurios jis, gyvas būdamas, aukojo visas savo jėgas.

Kovo 14 dieną, gausaus tautiečių būrio palydėtas, Vincas Čepļiauskas palaidotas Cheltenhamo kapinėse, Adelaidėje. Pridengė jį, deja, ne jo numylėtos Tėvynės, bet svetima žemė.

J. G.

Ar jau turite Broniaus Daubaro apysaką — romaną

MĖLYNA SUKNELE

Tai nepaprastai įdomi apysaka iš rusų šnipų veiklos Anglijos lietuvių tarpe. 154 psl. Kaina su persiuntimu 8/6. Gaudama AL Leidykloje, 35 Cator St., Hindmarsh, S.A.

Prašomas atsiliiepti p. BIKNERIS.

Paieškomas iš JAV-bių. Rašyti AL Redakcijai.

(aš kalbu apie baltadžius), kurie ilgai išgyvena tarp indėnų, pamažu pripranta ir net pamėgsta. Mano geras draugas, don Fructuosos Rivero, dabartinis respublikos prezidentas, labai dažnai geria arklio kraują. Aš prisimenu, kai vieną dieną jis jojo pro rančą, kur kaip tik tuo metu tekino jauno kumeliuko kraują. Jis sustojo ir paprašė šeimininko duoti jam porą gurkšnių. Tą dieną jis pasakė garsiausią kalbą.

— Koks pabaisa tas jūsų prezidentas! — sušuko panelė Ivinskaitė.

Atleiskite man, panelė, — aiškinau jai, — bet tai garsus žmogus, didžiadvasis. Jis puikiai pažįsta kelias itin sunkias indėnų kalbas. Ypatingai Šarajų kalbą, kuri turi begales veiksmožodžių formų, kurios priklauso nuo to, ar sakinytis yra tiesioginis ar ne ir net nuo kalbėtojo socialinės padėties.

Pradėjau aiškinti kelias įdomias Šarajų kalbos taisykles, kai grafas mane pertraukė ir paklausė, iš kurios vietos reikia tekinti arklio kraują.

— Profesoriau, dėl Dievo meilės, neskaukite, — sušuko panelė Ivinskaitė. — Jis gali subadyti visus savo arklius, o kai tu pritruks, griebis mus.

Po šito posakio ponios besijuokdamos apėjo stalą. Jos pareiškė einančios paruošti arbatą ir kavą, o mes galime parūkyti. Po ketvirčio valandos pasikvietė generolą. Norėjome eiti visi, bet buvo iškilmingai pranešta, kad joms reikalingas tik vienas vyriškis. Netrukus išgirdome juoką ir rankų plojimus.

— Panelė Julka krečia pokštus! — pa-

stebėjo grafas.

Po generolo buvo jis pakviestas, o po jo atėjo mano eilė. Kai įėjau į salioną, visų veidai buvo rimti ir nieko gero nežadėjo.

— Pone profesoriau, — tarė iškilmingai generolas, — ponios tvirtina, kad mes vakarieniškas metu per daug išgėrėme šampano, todėl nori duoti mums pabaudą. Reikia užrištomis akimis nueiti iki tos sienos ir ją paliesti pirštu. Matote, kaip paprasta. Ar galite tiesiai eiti?

— Aš manau, pone generale.

Panelė Ivinskaitė stipriai užrišo mano akis.

— Jūs esate saliono vidury, — tarė ji. — Ištieskite ranką... Gerai! Aš manau, kad jūs nepasieksite sienos.

— Pirmyn! — sukomandavo generolas.

Iki sienos buvo tik penki ar šeši žingsniai. Artinausi pamažu, įsitikinęs, kad pakelyje sutiksiu kokią nors kliūtį: virvę ar kėdę. Girdėjosi prislopintas juokas. Pagaliau, galvojau, esąs visai prie sienos, kai mano ištiestos rankos pirštas palietė kažką šalto ir lipnaus. Susiraukiau ir skubiai pasitraukiau atgal. Prapliupo juokas, suklego balsai. Nutraukęs nuo akių skarelę, išvydau panelę Juliją su medaus puodu rankose. Vienintelė mano paguoda buvo ta, kad ir karininkams vienodai teko pasiekti saliono sieną.

Visą vakarą Julija nenurimo: juokavo, krykštė, krėtė pokštus čia su vienu, čia su kitu. Aš vis dėlto pastebėjau, kad dažniausiai ji kreipdavosi į grafa, kuris neužsigaudavo. Turiu pasakyti, kad visa

Atsakymas

A. Samaniui dėl straipsnio "Nemesk kelio dėl takelio"

ALB Adelaidės Apylinkės Valdyba rado reikalinga atkreipti dėmesį į per aštrią A. Samanio kritiką, tilpusią "Australijos Lietuvis" Nr. 5(168) kovo mėn. 7 d.

Gerb. A. Samani, ruošiant Vasario 16 minėjimą sukviesti posėdžiui kultūrininkus ir menininkus yra itin gerai. Tas buvo padaryta, tik gal be Tamstos dalyvavimo. Deja, daug karti praktika parodė, kad labai gražiai ir turtingai paruošta programa neįgyvendinama. Ji ir lieka gražiai parašytu popieriaus lapu byloje. Visiems yra žinoma, kad ką nors ruošiant, sunkiausia problema sudaro priprašymas pajėgiausių asmenų. Vieni savais rūpesčiais apkrauti, kiti bendrai visko vengia (kas nepelninga). Veik kiekvienoje Apylinkėje rasime šimtus asmenų, galinčių kuo nors prisidėti prie minėjimų ar kitų kultūrinių parengimų. Praktiškai gi prisideda vos keletas ir beveik visada tie patys asmenys. Be to, ir pasižadėjusių tarpe pasitaiko asmenų, kurie neturi atsakomybės jausmo nei prieš bendruomenę nei prieš save. Pavyzdžiui: tas liūdniausias faktas, kad nebuvo sugiedotas Himnas, įvyko tik dėl to, kad vienas garbingas ponas Valdybs nariams pasižadėjo paskambinti abudu Himnus. Minimas ponas salėje buvo, bet paskambinti nėjo! To pono pavardės neminėsim, nes ir jam ir mums būtų per skaudu... Valdybos narys, kuris uždarė minėjimą, nesuorientavo kaip išeiti iš padėties...

Dėl p. S. Čibiro paskaitos tiek norėtusi pasakyti: jis teisingai išliejo tai, kas jo širdžiai atrodė skaudžiausia, turėdamas omenyje pavergtą ir vargstančią Tėvynę ir daugumos mūsų bendruomenės narių per menką domėjimąsi tautiniais reikalais. O dėl autoriaus suklydimo, tai jis ne pirmas ir ne paskutinis. Dažnai pasitaiko, kad ir spaudoje randame atitaisymų. Bet jeigu jo paskaitos tema Tamstai atrodė netinkama Vasario 16 minėjimui, tai ir Tamstos straipsnis, mums atrodo, iš viso netinkamas ir tendencingas.

Režisorių p. J. Gučiūso surežisuota inscenizacija "Susitikimai", kuris Tamstai atrodė tinkamas tik Birželio 14 minėjimui ir apibudinta su "prieskoniais", publikos yra labai teigiamai įvertinta. Tamsta prisimeni tik Birželio 14 skaudžius įvykius Lietuvoje, bet neužmiršk, kad ta Birželio 14 tąsa kiekvieną dieną ir anktį persekioja brolius ir seseris, likusius mūsų tėvynėje. Galimas daiktas, kad Vasario 16 proga ji dar žiauresnė...

Tamstai, A. Samani, žinoma, kad lie-

tuviai Adelaidėje savo namų ar salės neturi. Valdyba naudojasi tomis salėmis, kurias gauna išsinuomuoti. Jeigu ši salė buvo gauta tik 2 valandoms (nuo 7 iki 9 val. vakaro, tai kiekviena minutė buvo brangi ir nederėtų priekaištauti p. Gučiūi, kad sceną paruošė anksčiau. Vytis kabojo ant priešakinės užuolaidos. Taip. Bet kodėl Tamsta nepastebėjai, kad tos salės scena sienų visiškai neturi? Gal ne taip jau didelis skirtumas būtų buvęs, jeigu Vytis būtų kabėjusi ant užpakalinės uždangos.

Gerb. Samani, ar nebūtų geriau, jei prieš rašant panašias kritikas, įsigilintumėte į aplinkybes. Tamstos straipsnis pateko spaudon kaip tik prieš Bendruomenės Naujos Valdybos rinkimus. O kiek tas Tamstos straipsnis pasitarnaus būsimos Valdybos sudarymui, manome, ir Tamstai labai aišku! Tamsta po diskusijų apie buv. Valdybos veiklą gal pirmas atsisakys kandidatuoti, kai prisidės Naujos Valdybos rinkimas...

Kiek praktika yra parodžiusi, panašūs kritikai griauja bet kokios Valdybos ir meninių pajėgų darbą, nors patys, toli gražu, negali padaryti tiek, kiek padaro jų "išplaktieji".

Apylinkės Valdyba nuoširdžiai dėkoja Režisoriui p. J. Gučiūi ir Teatro — Studijos artistams už atliktą didelį darbą statant inscenizaciją "Susitikimai", p. S. Čibirui ir kitiems, kurie bet kuo prisidėjo prie Vasario 16 minėjimo paruošimo.

ALB Adelaidės Apylinkės Valdyba.
Pirm. Kun. Dr. P. Jutulis,
nariai: V. Dumčius, Z. Kučinskas,
A. Morkūnas ir S. Povilaitis.

Pasiskirstė pareigomis ALB Krašto Garbės Teismas

Per ALB Krašto Tarybos Atstovų Suvažiavimą Melbourne išrinktas visai Australijai su būstine Adelaidėje 1955/56 metų kadencijai Krašto Garbės Teismas pasiskirstė pareigomis:

Pirmininkas — Teisėjas Dr. jur. E. J. Jansonas
Sekretorius — Teisėjas J. Binkevičius

Nariai — Teisėjai V. Požėla, J. Kalvaitis ir St. Čibiras.

ALB Krašto Garbės Teismo adresas: Dr. E. Jansonas, 26 Fort Ave. Kensington Gdns (Adelaide) S. A.

ALB Krašto Garbės Teismas prašo visų Apylinkės Garbės Teismų atsiųsti virš minėtų adresu dabartinius ir naujai išrinktus Apyl. Garbės Teismų sąstatus ir adresus.

— tai jam, atrodė, buvo net malonu. Priešingai, kai ji kalbindavo kurį nors karininką, jis suraukdavo antakius ir jo akys piktai sublizgėdavo. "Kvailutė kaip katė, balta kaip grietinė". Man atrodė, kad Adomas Mickevičius, rašydamas šias eiles, mintyje kaip tik turėjo panelę Juliją Ivinskaitę.

V

Ilgai vakarajome. Lietuvos dvarai gausūs puikiais sidabriniais dirbiniais, gražiais baldais, persiškais kilimais, bet ten nėra, kaip mūsų mieloj Vokietijoje, minkštų pūkinųjų lovų nuvargusiam svečiui. Turtuolis ar vargšas, didikas ar sodietis, slavas moka miegoti ant grynų lentų. Ir Daugėlių dvaras niekuo nesiskyrė. Man ir grafiui paskirtame kambaryje buvo tik dvi marokini aptrauktos kanapos. Tas manęs nebaugino, nes kelionėse man dažnai tekdavo miegoti ant plikos žemės. Aš juokiausi, kai grafas skundėsi menka savo tautiečių civilizacija. Tarnas mums atnešė chalatus, šlepetes ir nutraukė aulinius batus. Grafas ilgai vaikštinėjo po kambarį, kai staiga sustojo prie manęs ir paklausė:

— Ką jūs galvojate apie Julką?

— Aš manau, kad ji žavinga.

— Žinoma, bet tokia koketiška... Ar jūs manote, kad tas šviesiaplaukis kapitoniukas atitiko jos skoniu?

— Karininkas?.. Ką aš galiu žinoti?

(Bus daugiau)

Ar verta rudyti?

Pastaruojau metu mokslininkai nuodugniai tyrinėja tabako rūkymo žalimą sveikatai. Šiuo reikalu užtinkama nemažai straipsnių ir laikraščiuose. Norėdami išsamiau paaiškinti šios ydos pragaištumą, duodame L. Mattox Miller ir J. Monahan straipsnio "Tai, kas yra žinoma apie cigaretę ir vėžį" santrauką.

* * *

Nemažas skaičius gydytojų jau kuris laikas priėjo išvada, kad cigaretėse yra kokia tai nuodinga medžiaga, kuri gydytojams dar nežinomu būdu rūkantiems iššaukia mirtį nuo plaučių vėžio. Vėliau atitinkami vėžio ligos tyrimo centrų JAV-bėse patyrė, kad, ištepant pelių nugaras smala, susidedančia rūkant cigaretę, iššaukiamas epideminiis odos vėžys.

Tačiau ir šie bandymai su pelėmis nebuvo pakankami įrodymai prieš rūkymo žalingumą. Atsirado net tvirtinančių, jog mirtingumo nuo plaučių vėžio padidėjimas nėra tikras. Buvo ir net tebėra tvirtinama, kad pastaraisiais metais medicinoje padarytoji pažanga neabejotinai palengvino plaučių vėžio pažinimą ir nustatymą, todėl esą ir tariamai padidėjęs mirimų skaičius nuo plaučių vėžio. Taip pat buvo nenorima pripažinti atliktų bandymų su pelėmis reikšmingumo, nurodant, kad iš viso sunku tai palyginti su žmogaus plaučių vėžiu.

Tad verta pažiūrėti, kaip iš tiesų yra. Prieš pirmąjį pasaulinį karą plaučių vėžys buvo laikomas reta liga. Tačiau jau nuo 1920 m. šios ligos plitimas ir mirimų didėjimas vis augo ir augo, pasiekdamas 1952 m. 22.000 mirčių atvejų JAV-bėse, kai tuo tarpu 1933 m. mirimų skaičius nuo plaučių vėžio šiek tiek 3.400.

Kadangi plaučių vėžys yra epideminio pobūdžio, buvo prileista, kad šios ligos atsiradimui pagelbsti tuo tarpu nežinomas išorinis akstinas. Ši prielaida paskatino gydytojus patyrinėti šios ligos atsiradimo išorines priežastis. Savaime suprantama, kad šio akstino buvo pradėta ieškoti artimiausioje

žmogaus aplinkoje — į plaučius įkvėpuojamame ore. Ir iš tiesų, pastaraisiais metais, augant pramonei, miestų oras žymiai pablogėjo, kaskart vis daugiau ir daugiau užteršiamas dūmais, suodžiais, įvairiomis cheminėmis medžiagomis ir dujomis, paeinančiais nuo įvairių degalų. Kai kurios šių medžiagų yra neabejotinai pripažintos akstiniu vėžiui atsirasti.

Tačiau ši užteršto oro teorija, giliau panagrinėjus, sukėlė visai pagrįstų abejonių. Vyrai ir moterys kvėpuoja lygiai tuo pačiu užterštu oru, bet susirgimai plaučių vėžiu vyrų tarpe yra aštuonis kartus dažnesni. Tuo būdu šio plaučių vėžio išorinio akstino pradėta ieškoti vyrų ir moterų įpročių skirtumuose. Šiuo keliu buvo prieita prie rūkymo. Pasirodė, kad plaučių vėžiu susirgimų didėjimas visiškai atitiko rūkalų sunaudojimo kreivę.

Vyruose plaučių vėžys paprastai pasireiškia pasiekus 45 metų amžiaus ribą. Yra priežasčių, leidžiančių tvirtinti, kad vėžio išsivystymas plaučiuose trunka maždaug 20 metų. Tuo būdu rūkalų suvartojimo nulinis didėjimas 1940-1950 m. ledžia spėti, kad 1960-1970 m. tarpe mirtingumas nuo plaučių vėžio taip pat atitinkamai padidės.

Paskutiniais metais ir moterų tarpe pastebimas šios ligos padažnėjimas, o tai visiškai atitinka ir rūkančių moterų skaičiaus padidėjimą.

Pagal Vašingtono universiteto atliktų bandymų davinius, paskelbtus 1950 m., pasirodė, kad iš 650 sergančių plaučių vėžiu 95% buvo rūkantieji 20 ar daugiau metų. Buvo prieita išvados, kad ilgų metų rūkymas neabejotinai paskatina plaučių vėžio atsiradimą.

Tačiau ir tai dar nebuvo pakankama. Daugelis pačių gydytojų atvirai pasisakė netikę, kad dėl to tabakas būtų kaltas. Visgi tyrinėjimai, atlikti įvairiuose kraštuose, leido manyti, kad plaučių vėžys žymiai dažniau pasireiškia rūkančių tarpe. Du anglijų gydytojai. — Richard Doll ir A. Bradford Hill. — aplankę 1357 plaučių vė-

žiu sergančius, rado jų tarpe tik septynis nerūkantius. Iš kitos pusės, tenka pabrėžti, kad Anglijoje ši liga yra žymiai dažnesnė, nei JAV-bėse. Abiejuose kraštuose rūkoma labai daug. JAV įprasta surūkyti pusę cigaretės, numetant antrąją pusę kaip nuorūką, nes cigaretės yra pigios. Anglijoje gi rūkalai yra labai brangūs ir todėl cigaretė rūkoma "iki svyla lūpos". Kadangi mirtingumas nuo plaučių vėžio Anglijoje yra žymiai didesnis, tad manoma, kad cigaretės rūkymas iki galo yra žalingesnis, nes ilgoje nuorūkoje, lyg filtre, daugiau pasilieka vėžio atsiradimą skatinančių medžiagų. Šiuo būdu, neabejotinai pripažįstama rūkymo įtaka plaučių vėžio susidarymui.

Prieleidžiama taip pat, jog daugelį rūkančiųjų nuo plaučių vėžio apsaugoja jų įgimtas atsparumas. Taip išaiškinama, kodėl ne visi rūkantieji suserga šia liga. Tačiau tai nedidelė pagunda rūkantiems, nes kas gi žino, ar jame yra šie įgimto atsparumo pradai!

Tuo tarpu dar nežinoma, kokia tabako dūmų sudedamoji dalis palengvina vėžio atsiradimą. Tačiau New Yorko universiteto medicinos fakultete tęsiami tabako dūmų tyrinėjimai ir, reikia manyti, sulauksime teigiamų šių tyrinėjimų rezultatų.

Daugelis tvirtina, kad kandikliai su filtrais apsaugoja rūkančiuosius nuo šio pavojaus. Bet ir čia tyrinėjimai parodė, kad geriausių kandiklių filtrai tesulaiko apie 50% iš dūmų susidarantių smulgių, gi blogi — mažiau nei 10%. Tuo tarpu jokie žinomi filtrai neapsaugo nuo pavojaus susirgti plaučių vėžiu. Iš kitos gi pusės taip pat pabrėžiama, kad rūkymas iš viso padidina mirtingumą ir prieš įvairių kitų susirgimų.

Bendrai, tenka laukti šiuo reikalu galutinio žodžio tik tada, kai bus baigti įvairiuose kraštuose daromi cheminiai, biologiniai ir klimatiniai tyrinėjimai. Tačiau jau dabar kiekvienas "pypkorius" turi susigalvoti ir apsispręsti, ar verta laikytis šio blogo tabako rūkymo įpročio, jei pavojai tokie dideli ir pasėkos pragaištingos. (L.)

Amerikos kariuomenė turi komunistų paslaptis

Amerikos kariuomenė turi slaptą komunistų archyvą. Jis rodo partijos veiklą Rusijoje nuo 1919 ligi 1939 m. Archyvą sudaro daugiau kaip 500 storų bylų. Archyve yra Stalino ir kitų partijos vadų instrukcijos, šnipų pranešimai apie Sovietų piliečius, žmonių nepasitenkinimą ir t.t. Šis archyvas vadinamas

Smolensko archyvu.

Jį dabr atsidėję studijuoja Amerikos mokslininkai. Dalis šio archyvo jau pasklebta. Dokumentais patvirtinama, kad sovietinė valdžia yra paremta vienas kito šnipinėjimu, teroru ir kad komunistų partija yra visagalis viešpats Sov. Sąjungoje. Ano meto dokumentais atvaizduota žiauri sovietinio gyvenimo tikrovė, kuri tebėra ir šiandien.

Vienas šio archyvo slaptų dokumentų yra Stalino ir Molotovo, dabartinio užs. reikalų ministerio pasirašytas. Jie siūlo griebtis masinio teroro prieš tuos, kurie priešins kolchozinti žemės ūkį. Vienas 1833 m. gegužės mėn. 8 d. dokumentas sako, kaip 1929-32 m. griežtos priemonės buvo vartojamos ne tik prieš buožes, bet ir prieš smulkiuosius ūkininkus. Iš vieno Stalino ir Molotovo pasirašyto įsakymo matyti, kad tuo metu kalėjimuose buvo 800.000 ūkininkų, neskaitant laikomųjų priverstinio darbo stovyklose. Toliau nurodoma, jog areštų banga perėjusi visą Rusiją. Žmonės suiminėjo vietinės kom. organizacijos, kolchozų pirmininkai ir kiti komunistiniai pareigūnai.

1936 m. dokumente nurodoma apie įprastinius rusams reiškinius: girtuokliavimą ir moterų užpuldinėjimą. Šis dokumentas rodo, kaip Maskva šeiminkauja, kad ji visur skiria net eilinius partijos pareigūnus provincijose. Tarp visų tų dokumentų yra daug šnipų pranešimų apie vieno ar kito asmenį pasisakymą. Pranešimuose dažnai pasiūloma, kokią priemonę prieš tą asmenį reikėtų pavartoti. Amerikos mokslininkai, komunistų partijos slaptuosius archyvus nagrinėdami, šypsosi. Sako, geresnių šaltinių sovietiniam gyvenimui studijuoti negali būti.

Neseniai du amerikiečiai grįžo į laisvę iš už geležinės uždangos.

Eilinis William Marchuk, 38 metų iš Panamos, kuris buvo dingęs iš kariuomenės dalinio Berlyne 1949 m., pirmiausia papasakė apie cigaretę ir užtraukęs dūmą, pramurmėjo: "Pirma amerikoniška cigaretė po 6 metų".

Jo bendrininkas John H. Noble, 31 metų, iš Detroit, JAV, buvo rusų areštuotas 1945 metais Dresdene. Jis pareiškė turįs daug ką papasakoti.

Ką Noble turėjo papasakoti, tai buvo Vorkuta, pavadinimas, kuris liks pasibaurėjimu drauge su Dachau ir Belsen. Marchuk ir Noble buvo išlaikyti Vorkutos vergų stovykloje eilę metų ir jie atnešė žinią, jog būrelis kitų amerikiečių ten dar yra laikomi.

Vorkuta yra kalėjimo stovyklų junginys, Europos Rusijos tuščių tundrų teritorijoje prie Vorkutos upės, virš arktinės juostos, apie 1.400 mylių į šiaurės rytus nuo Leningrado.

Prieš šimtmetį caro Nikolajaus I-jo patarėjai jam pasiūlė įsteigti Vorkutoj politiniams kaliniams koloniją, bet kai jis sužinojo gyvenimo sąlygas, nusprendė, kai tai "būtų per daug reikalaujanti iš betkokie žmogaus, kad jis ten gyventų."

Sovietai leido sovietiniams Komi ten gyventi, praktiškai juos ignoravo iki 1942 metų, kol įsiveržusieji vokiečiai užėmė Donbaso anglų kasyklas.

Tada, surinkę mases belaisvių, "pabėgėlius" iš Pabaltijo ir Ukrainos, rusai nutiesė geležinkelį į Vorkutą ir pradėjo kasti anglis iš nuolat užšalusios žemės.

Šiandien labai dideliame plote yra 40 šachtų, kurios aptarnaujamos Vorkutos stovyklų junginio. Skaitoma, jog Vorkutos junginyje yra 235.000 žmonių, iš kurių apie 12.000 sargybos, technikai ir kiti pareigūnai ir apie 105.000 kalinių.

Dešimt mėnesių per metus Vorkuta yra padengta sniegu. Žemdirbys generolas El Campensino, kuris ispanų pilietine kare kariavo už respublikonus, vienas iš nedaugelio žmonių, pabėgusių iš Sovietų kalėjimo stovyklos, šiaip aprašo Vorkutos žiemos audras: "Mūsų sargybų šunes pirmiau už mus nujausdavo artėjančią sniego pū-

VORKUTA

SIBIRO KALĖJIMAS, KUR ŽMONĖS VERGAUJA

gą. Jie pradėdavo cypiti ir kaukti ir tai būdavo ženklas pradėti kasti duobes sušalusioj žemėj, ten, kur nebūdavo kitokios užuovėjos.

"Vieną dieną, 150 kalinių pamaina, grįžtanti į stovyklą, buvo pagauta staigios audros vos keletą šimtų jardų nuo kasyklos.

"Sargybiniai paliko kalinius ir grįžo į kasyklas šunų pagalba.

"Kaliniai apsikasė vietoje. Po dviejų dienų, kai audra aprimo, sekanti pamaina, eidama į kasyklas, rado mažus baltus kalnelius.

"Niekas nepasirūpino iškasti lavonų. Tik vienas iš stovyklos pareigūnų pasakė: Gaila, kad pradome jų aprangas."

Tipiška Vorkutos stovykla, pastatyta aplink šachtą, susideda iš apie 30 ilgų, žemų lentomis apkaltų barakų, kurių stogai dengti medinėmis lentelėmis.

Plyšiai užkaišyti purvu ir gruzdais ir dvi anglimis kūrenamos krosnelės teikia apšildymą.

Pasieniais išilgai barako sustatytos dviejų aukštų lovos, tačiau dažnai turi miegoti ant grindų. Kibirai atstoja išeinamąsias.

Kaliniai dėvi nublukusias uniformas, vyrai mėlynas, moterys juodas. Politinių kalinių uniformos viršų ir apačioje yra uždažytos raidžių ir skaičių kombinacijomis, kurios kalėjimo pareigūnams pirmu žvilgsniu pasako kalinio istoriją.

Čia randama įvairybė istorijų. Stovyklose yra senųjų bolševikų, kurie sakosi buvę pažįstami su Leninu ir Trockiu; socialistų, mažiausia 30 Wehrmachto generolų ir keletas tūkstančių vokiečių karo belaisvių.

Ten yra tūkstančiai lenkų, estų, lietuvių ir latvių pareigūnų, kurie dirbo dėl SS Ukrainoje, pačių SS vyrų, tūkstančiai Rusijos ir Ukrainos žydų (kai kurie iš jų prieš pat Stalino mirtį įvykdyto "mažąjį pogromą" aukos,) armėnų, graikų, R. Katalikų kunigų,

prancūzų, kiniečių, japonų, tibetiečių.

Specialią grupę stovyklose sudaro tikintieji, kurie atsisako dirbti valstybei dėl jų įsitikinimų bei sąžinės.

Jų tarpe yra monaškos, pasišventusių tikinčios moterys, kurios normaliai būtų buvusios vienuolėmis.

Dr. Joseph Scholmer, vokiečių, išbuvęs stovykloje 3 su puse metų, dalyvavo pamaldose vienoje šachtoje, kur dirbo lietuviai.

Jis sako: mes nusileidome žemyn per eilę koridorių, pilną žmonių, ir pagaliau pasiekėme nenaudojamą galeriją, kurios gale buvo maža koplytėlė. Ten susirinkdavo apie 20 vyrų. Visi stovėjo tylėdami, paskendę maldose. Ten jie jautėsi visai saugiai. Nė vienas kareivis, kuris vertina savo gyvybę, neišdrįstų leistis į tą šachtą.

Keisčiausia iš visų grupių yra blatinieji, kriminalistai, kurie užima geriausias lovas, gauna geriausią maistą.

"Jie priklauso", rašo Dr. Scholmer "glaudžiai suauštai organizacijai, su savais griežtais nuostatais, kokių randama kiekvienoje Vorkutos stovykloje.

"Organizacija daugumoje susideda iš buvusių bezprizorninkų, kurie buvo charakteringi Sovietų Sąjungoje. Aš nemačiau nė vieno iš jų, laikančio kastyvą rankose. Jo draugai jį užmuštų, jei jis tai padarytų.

"Kas metai būriai, didesni kaip tūkstantis blatnų, yra išsiunčiami į Novąją Zemlę salą, Arktikos vandenynė. Iš ten nėra sugrįžimo.

Vorkutoje kiekviena stovykla apstatyta 12 pėdų aukščio spygliuotos vielos tvoromis. Tarp tvorų yra draudžiama zona, kurioje sargybiniai šaudė be įspėjimo.

Kas 10 ar 15 jardų išilgai vielų yra galingos prožektorių lempos ir ilgomis žiemoms naktimis draudžiamoji zona yra šviesi kaip diena.

Už stovyklos yra tundra, kur sargybiniai sėdi užmaskuotose apkasuose peržvelgdami nesikeičiančią vietovę

lauko žiūronais ir palengva skraido dvisparniai lėktuvai, ieškodami įtartinų judėjimų.

Vietiniai Komi gauna atlyginimą už kiekvieną pabėgėlį kalinį, kurį jie pristato policijai. Tačiau kaliniai vistiek bando išbėgti.

Sugauti jie yra mušami iki mirties, kartais išvelkami iš rūbų ir įmetami į gilias duobes, į kalėjimų kalėjime, kuris skiriasi tik tuo, kad yra visiškai nešildomas.

Yra ir savos rūšies kompensacijų. Didžiulėje Sovietų kalėjimų sistemoje Vorkuta yra skaitoma "poliarinė stovykla". Ten kaliniai gauna geresnį maistą.

Dienos norma susideda iš 800 gramų duonos ir dviejų šiltų sriubų, paprastai avizinė ar žirnių su taukais. Du kartus į savaitę duodama mėsa, žuvis 4 kartus. Kino filmos, rusų gamybos, rodomos 3 kartus į mėnesį. "Pravda" yra pakabinta ant sienos.

Apie Stalino mirtį Vorkuta sužinojo per garsiakalbius. Tikintieji suklaupę meldėsi. Kiti linksmai dainavo.

"Politinis liūkestis apėmė Vorkutą," sako Konrad Michailowski, buvęs vokiečių 16-tos tankų divizijos majoras, kuris atvyko į stovyklą 1950 metais. "Visi manė, jog Malenkovas, kurį jie vadino "dėde Zorka", pakeis dalykus. Reikalai nepasikeitė ir Vorkuta pribrendo prie neramumų.

Iš sieninės "Pravdos" kaliniai paskaitė apie sukilimus rytų Vokietijoje. Pasiūlymas buvo tiek atviras, jog 1953 metų liepos 22 dieną Vorkutos komendantas generolas Derevianko pasakė kalbą viename iš neramiųjų barakų.

Lietuviai jį pertraukė: "man įgriso vien tik dirbti ir dirbti, kol krisiu negyvas šachtoje arba sudžiovins tundra."

Derevianko pasakė: Jums nereikia laisvės gyventi. Kaip piliečiai jūs esate tik bylos, bet kaip darbininkai jūs esate gyvi."

Kaliniai, pasigavę generolo žodžius, šaukė: "Žmogus, kuris atidėtas į bylą, nebegali daugiau dirbti". Kai buvo duotas įsakymas eiti dirbti, 3.000 kalinių stovykloje juokėsi.

(Tąsa 7 psl.)

Iš Mr. Ilgaausio Kontoros

Mr. ILGAAUSIS ATSAKO

D. SIM — KUI

Ne Tamsta vienas nesupranti, kas yra juokas, todėl imuosi paaiškinti.

Juokas bus tada, kai skaitant, ar į ką nors žiūrint, žmogaus veido raumėnys nesąmoningai pradeda tempti lūpas horizontalia kryptimi, paširdžius pradeda kutenti kažkaip tai malonaus, kol galiausiai burna visiškai atsidaro, pasirodo dantys (arba proteza), ir virškinamąjį aparatą pradeda purtinti garsai: cha-cha, chi-chi, cho-cho, che-che... Kai kurie laikraščiai atvirai kartais parašo, kur skaitant reikia juoktis. Kad ir "M. Pastogė" Nr. 6 (304) virš vieno straipsnelio parašyta, kad jį reikia skaityti kaip feljetoną, atseit — juokiantis. Ir tikrai, linksma pasidaro, kada paskaitai: "Darbavausi, kiek išmaniau ir išgalėjau, — nuolaidžiu balsu davė atskaitą persidirbęs senasis komiteto pirmininkas. — Kaip žinot, man ir sekėsi... Bodėjaušis nedarnos ir plyšių, tai mane įgalino vesti jus vienybės keliu. Ir nedaug laiko bereikėjo, kad būtume patapę viena šeima..."

Cha-cha-cha - - -

AKTORIUI Adelaidėje

Sakai, Prieteliau, nesuprantas dabar mūsųose statomų scenos veikalų ir prašas mano paaiškinimo...

Matai, iš bado ir varškė turi būti skanu, kaip sako mūsų sena patarlė, o šiais tremtinių čėsais bene didžiausias badas yra ant scenos rodomų dalykų. Apie tai visi lietuviški laikraščiai jau viešai rašo. Tu manai, kad iš gero adelaidiškiečiai prieš Kalėdas turėjo žiūrėti, kai savaitgalinė mokykla vaidino zoologijos vadovėlių pavadintą "Vabalų vestuvėmis", o paskutiniu laiku — vaidinamą romaną "Naktis ant morų".

VORKUTA

(Tąsa iš 6 psl.)

Streikas plito. Nežiūrint oliujų Vorkutos pareigūnų reikalavimų, grąšinių ir prašymų, sukilimas tęsėsi 10 dienų.

Beveik kiekvienoje grupėje streikuotojai parodė gerą drausmę ir, nežiūrint tautybių, buvo išlaikyta stebėtina vienybė.

Kai vienos grupės kaliniai išvijo pareigūnus, karininkas įsakė šauti. Du kaliniai buvo užmušti, tačiau prie visuotinių riaušių nepriėjo.

Nežiūrint nuolatinių prašymų duoti instrukcijų, Maskva paslaptinai keletą dienų tylėjo, kol pagaliau atėjo žinia, jog Vidaus Reikalų Ministerio pavaduotojas Maslenikov esąs lėktuvu pakeliui į Vorkutą.

Ta žinia perėjo baimės šiuurpu per kalinius ir sargybinius. Streikuotojai surašė 11 reikalavimų jam pateikti.

Pirmoje stovykloje, kurią aplankė Maslenikov, jis pasakė "tėvišką" kalbą, pažadėdamas keletą nuolaidų: atstatyti barakus, leisti daugiau laišku ir keletą rublių užmokestį.

Ir taip viena po kitos stovyklos grįžo į darbą, kol pagaliau beliko vos kelios streikuojančios stovyklos.

Liėpos mėn. 31 d. 10 val. ryto rusų sargybų dalinys pasiskleidė po Vorkutą. Greit jis geležiniu lanku apsupo stovyklą ir kaliniams buvo pasakyta, jog kiekvienas, kuris iki 11 val. neišeis, bus nušautas. Kai išgąsdinti kaliniai žengė pro vartus, jie buvo padalinti į grupes po 100, o streiko vadai buvo areštuoti.

Stovykla Nr. 20 atsisakė apleisti barakus. Sargybiniai atidarė į juos ugnį, užmušdami apie 150. Vorkuta vėl nurimo.

Paskutiniaisiais mėnesiais, nežinia dėl kurių kaprizinių priežasčių, komunistai išleido keletą vyrų ir moterų iš to žemės pragaro, matomai, visai nesirūpindami, kokį įspūdį jų maži balsai galėtų padaryti laisvajam pasauliui.

(Ve:sta iš anglų klb.)

Jeigu scenos veikalų badas dar ir ateityje nesumažės, nenustebkime, jei mokykla išeis scenon su inscenuotu aritmetikos vadovėliu, o mūsų teatrui sekančiomis premjeromis suvaidins "Lietuvių Enciklopedijos" pirmuosius tris tomus, "Pasaulio Lietuvių Žinyną", ar dar dramatiškesnes dramas.

S. PRANAİTIS iš Adelaidės eilėmis rašo:

Būdavo, nueini per tautišką šventę į sumą,
Kiek čia tonacijų! Kiek balsų įvairumo!
Kad, rodos, pati Lietuva, praplėšus dangą geležinę,
Visu savo sielvartu giesmėmis sunkias į krūtinę.

— Kas ten čiepsi? — Tai koloratūras,
Tai virpęs balselis, kaip sparnai amūro.
Kas kukuoja? — Egi sopranėlis,
Tartum prasiveržęs skaidrus šaltinėlis.
Kas riaumoja? — Ogi baritonas,
Tai po skliautus nardo sodrus jojo tonas,
O kai prie to viso dar smuikas pasigirsta

Ir choro "Tėve mūsų" virš galvų patvinsta, —
Tada nebežinai žmogus, ar Lietuvoj ar rojoj
Ir daugeliui akys klausančių rasoja...

Kur mūsų chorai, oktetai, solistai?
Kur dainininkai, instrumentalistai? —
Viskas prapuolė... Ir augštai ant visų kų

Tiktai būrelis kantorijų beliko,
Kurių pasiklausius vien tik liūdna daros,
Kad tarp Tautos švenčių ir meno — prarajos.

Iš savo pusės turiu pridurti, kad tos prarajos nėra tokios jau didelės — kiekvienas Valdybos narys per jas lengvai peršoktų, jei tik norėtų. Bene geriausią minėjimo programą suruošė Sydnejus, įtraukdamas programon svarbiausiu dalyviu bufetą. O iš bufetų prarajų jokių nesimato.

S.M.R. —

Taip, patikrinau "M. Pastogės" Nr. 6 ir atrodo, kad Tamsta nė kiek neklysti, rašydamas jog: "... prelegentas Stepas Kovalskis surado Australijos lietuviams Tautos Mokytoją ir pats, atrodo, pretenduoja į Tautos Mokytojo Mokinio titulą. Ateitis parodys šio didžiosiomis raidėmis rašomo naujadaro vertę ir teisingumą, nes juk sakoma, kad iš mokinių galima spręsti apie mokytojus. Be to, kadangi šūkis "Tegyvuoją didysis tautų mokytojas" Kremliuje šiandien jau nepopuliarus, gal pasiseks panašią giesmelę įpiršti bent saujelei Australijos lietuvių. Sėkmės prelegentui.

K. KEMŽIUI —

"M. Pastogės" 7-me numery. Labai teisingai Tamsta savo straipsnyje "Nuomonės" pabrėžėte, "kad prie alučio žmogus pasidaro daug "minkštesnis" ir duosnesnis". Po šiuo tvirtinimu mielai pasirašytų Melbourno "apaštalai" (vieniulika Judy ir vienas Iskarijotas), kurie jau kuris laikas baruose renka parašus tik ne Melbourno lietuvių suvienijimo tikslu.

A. V-IUI Melbourne. —

Nenorėčiau sutikti su Tamstos kaltinimu, jog Ilgaausis "traukia vis tą pačią seną giesmę". Su laikais ir giesmės kartu keičiasi. Pavyzdžiu paimkime kad ir giesmę apie Adomą. Mūsų diedukai iš vysk. Valančiausko kantičkų dar taip neseniai traukdavo:

"Eik, Adomai, iš rojaus,
Pažink procei artojaus", ir t.t.
Šiais laikais, kaip teko Melbourne nūgirsti apie Adomą lietuviai jau dainuoja visai kitaip:

Subuvimas kartą buvo
Salėj aukštoko dangaus, —
Susirinko daug šventųjų
Jubilėjaus švęst brangus
Umba — umbarasa

O Silvestras užu stalo, —
Pirmininkas jis visų, —
Pakvietė daugel šventųjų
Ir Adomą tarpe jų.

Bet Adomas nepaklausė,
Liko salėj išdidus,
Silvestrai ant fygos lapo
Parašęs tik šiuos žodžius:

— Negaliu išniekinti šventės
— Nuogas sėsdamas tarp tų,
— Kuriuos dengia atreolės,
— O ir nuopelnai šventų.

— O, be to, Silvestras šventas,
— Skelbiu tai viešu žodžiu, —
— Nuskynė valdybos vaisių,

IŠ MŪSŲ KAIMYŲŲ GYVENIMO

* Vokiečių žurnalas. "Ost-Europa" Nr. 6 duoda paskausių žinių apie sovietinę Latviją, paremtų sovietiniais duomenimis. Didžiosios Sovietų Enciklopedijos 24 tome skelbiama, kad sovietinės Latvijos teritorija turi 64.500 kv. km, kitaip tarus, 1,290 km. mažiau, negu buvo laisvosios Latvijos laikais. Gyventojų skaičius siekia 2,1 mil. Partijos narių skaičius — 34,103 narių ir 7.927 kandidatai. Centro komiteto narys yra gen. Bagramianas, vyriausias Pabaltijo karinės apygardos viršininkas. Valstybės saugumo komitetui prie ministerių tarybos vadovauja Jans Vėveris. 1954 m. Latvijoje buvo 1.479 kolchozai, kurių kiekvienam vidutiniškai teko po 300 karvių ir daugiau kaip 170 kiaulių. Komunistiniai latvių mokslininkai pagal direktyvas leidžia visą eilę veikalų apie "interventus iš Vakarų", ypač amerikinius "imperialistus", kuriais norima įrodyti, kad jie, esą, nuskurdinę Latviją ir pavertę savo "kolonija".

* Laisvosios Europos radijas vėl pasiuntė balionais iš Vokietijos į Lenkiją daugybę antikomunistinių leidinių. Šį kartą buvo pasiųsti buv. žymaus lenkų saugumo pareigūno J. Swiat'o pasisakymai apie dabartinį lenkų režimą, atidengią visus jo užkulisius.

— Kurį saugojau žalčiu.
Umbarasa...
— Antrą šonkaulį išaužė
— Suzinojus tai žmona... —
Ir iš to kaulo sutverta
Buvo tik šita daina.

Taigi, ne tik melodijas, bet ir giesmių žodžius laikas pakeičia, ir aš, nors ir greitas kojas turiu, prisipažinsiu, kartais vos spėju tuos naujumus sugauti į savo pastogę. Senos giesmės telieka ansambliams ir antikvarininkams, nes aš bėgu kartu su gyvenimu ir įvykiais.

Mr. Ilgaausis

LITERATŪROS NAUJIENOS

"... Jis atsikelia, išeina laukan, pasižiūri į mėnulį ir debesis, pasiklauso vėjo ir apžiūri gyvulius, nušlapina ant mėšlyno — niekas neturi nutekėti į pašalį, nes mėšlynas jam yra lyg pusė Dievo. Tada jis vėl sugrįžta į lovą prie savo šiltos žmonos ir jau nebeužmiega ligi ryto" (Mūsų Pastogė Nr. 8(306) — Kaimietiškoji Psalmė).

Kur tu čia užmįgsi prie šiltos žmonos...

PIRMAS PAPŪTĖ

Susirgo dvarininko mylimas arklys. Dvarininkas pasakė arklininkui, kad jį gydytų, bet po kurio laiko užėina į arklides pasižiūrėti, kaip jo nurodymai vykdomi. Arklininką ji randa čiaudantį, spjaudantį, krapstantį ašarojančias akis ir visą persimainiusį.

— Na, kas atsitiko? — klausia dvarininkas.

— Tamsta gi sakei, kad reikia įstatyti arkliui į gerklę vamzdelį su milteliais ir juos išpūsti. Bet jis pirmas papūtė...

LIETUVISKA MUZIKA NAMUOSE

Būdami toli nuo Tėvynės galite girdėti savo namuose gerųjų dienų prisiminimui lietuvišką muziką, užsisakę Lietuviškas Plokšteles

Plokštelių kaina, įskaitant ir persiuntimo išlaidas, — 8/6. (Kelios sąrašė pabrauktos, 11 š.). Pristatymas užtikrintas. Prašykite plokštelių sąrašo — Dainora Daunoraitė, 49, Thornton Av. London W. 4, England.

Kas sielojasi dėl Nepriklausomos Lietuvos valstybės ir lietuviybės, patariamasi prenumeruoti savaitraštį NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ

kuri yra nepartinė, nesrovinė, bendruomeninė, nešališkai informuoja apie lietuviškuosius veiksmus ir visus pasaulinius įvykius.

Prenumerata Australijoje 6 dol.
Adresas: 7722 George St., Ville Lasalle, Montreal 32, Canada. Australijoje galima užsisakyti per "Australijos Lietuvį".

TAUTIŠKI DIRBINIAI:

ilgos juostos £3.10.0, kaklaraiščiai £1.5.0, įvairios kitos juostos ir juostelės nuo 6 šil. iki £1.10.0. Išpildomi specialūs užsakymai. Kreiptis AL Leidykla.

SUTAUPYSITE PIRKdami TIK GERĄ PREKĘ

Pirkite batus bet kurioje firmos

EZYWALKIN Ltd.

KRAUTUVĖJE

90, Rundle Street	Port Pirie	Hindmarsh
Unley Road	Port Lincoln	Hindley Street
Mount Gambier	Port Adelaide	Gouger Str.

Kiekvienos poros batų patvarumas garantuotas

Nauji ir vartoti

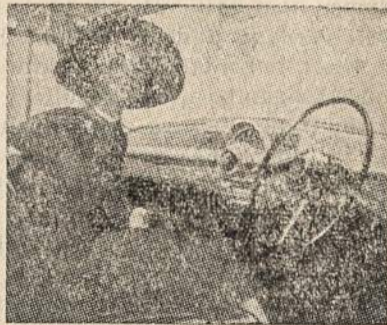
AUTOMOBILIAI

Prieinamos kainos

Žemi depozitai

Lengviausios išsimokėjimo

sąlygos!

GYVENTI AUSTRALIJOJE BE AUTOMOBILIO —

REIŠKIA TURĖTI

TIK

PUŠĖ GYVENIMO

MALONUMO

Supreme Motors

123 Gouger Street, ADELAIDE, S. A.

LIETUVIAI AUSTRALIJOJE

Adelaide

VISUOTINIS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS NARIŲ SUSIRINKIMAS

Kovo 13 dieną įvyko visuotinis, metinis Adelaidės lietuvių bendruomenės narių susirinkimas, kuriame dalyvavo 72 asmenys.

Susirinkimą pradėjo vald. pirm. kun. dr. P. Jatulis, paprašęs tylos minutę pagerbti mirusį buv. valdybos pirmininką bei narį Vincą Cepiliauską.

Prezidiumo pirmininku išrinktas muz. Jonas Zdanavičius, o sekretorium Jonas Vizbaras.

Valdybos pranešimą apie atliktus darbus padarė pirm. kun. dr. P. Jatulis. Metų laikotarpįje valdyba turėjo 16 posėdžių ir vieną visuotiną susirinkimą. Surošta visų tautinių švenčių minėjimai dalyvaujant vietos menininkams, rašytojams, visuomenininkams. Pirmininkas ypatingai pabrėžė muz. Jono Zdanavičiaus nuopelną, kuris suruošė daug lietuviškų valandėlių per radiofonus ir kitais būdais populiarino lietuvišką muziką ir dainą. Šalia to (bene didžiausias valdybos darbas), suruošta valsaros vaikų stovykla Aldingoje, kurioje 58 vaikai stovyklavo dvi savaites.

Valdybos pajamoms padidinti suruošta eilė šokių, gegužinė, balius. Baltų Taryboj lietuvius atstovauja p. J. Lapšys, o Good Neighbour Council — pradžioje p. V. Linkus, o vėliau dr. E. Jansonas. Moterų sekcija talkininkavo visur, kur tik buvo reikalinga.

Išreikštas apgailėstvimas, kad muz. Jonas Zdanavičius netrukus palieka Adelaidę ir išvyksta į JAV-bes. Karštais plojimai susirinkimas išreikškė Adelaidės lietuvių bendruomenės nuoširdžią padėką už atliktus gausius darbus.

Garbės Teismo pranešimą padarė V. Stasiškis. Jo pranešimas buvo trumpas ir džiugus: jokių bylų nebuvo, lietuviai gražiai sugyvena.

Moterų sekcijos pranešimą padarė pirm. S. Stasiškienė. Ji tikrai galėjo didžiulis moterų atliktais darbais. Moterų sekcija turinti 18 ligonių ligoninėse ir 2 namuose, kurie buvo nuolat lankomi. Ligonių lankymui išleista £40. Našlaičių šėlpimui £19, vaikų stovyklai £7.17.0, Kalėdų dovanoms £6, dovanoms studentams £19, Kalėdų eg-lutei ruošti £42. Be to, Moterų sekcija paruošė Kalėdų eglutę tarptautiniam eg-lučiu festivaliui Adelaidėje, kuri savo originalumu skyrėsi iš visų kitų eglučių ir buvo aukščiau įvertinama statybai paaukota £20.

Moterų sekcija numato suruošti Motinos Dienos minėjimą, aplankyti ta proga visas motinas virš 70 metų amžiaus, dalyvauti margučių festivalyje.

Apie piniginių Valdybos stovj pranešimą padarė ižd. V. Dumčius. Šiuo metu kasoje yra £148. Tautos Fondui per Metus surinkta £57.6.0.

Namų Įsigijimo Komisijos pranešimą padarė pirm. V. Požėla. Iš pranešimo paaiškėjo, kad grynais pinigais turima £75.15.1, o pasižadėjimų duota £220 sumai. Namų reikalas nejudą, nes komisija dabartiniam sąstatai esanti nedarbinga. Nutarta šaukti specialų visuotiną susirinkimą šį klausimą išdiskutuoti ir rasti priemonių, kaip jį pastūmėti pirmyn.

Rev. Komisijos pranešimą padarė pirm. J. Vasiliauskas. Išskyrus kai kuriuos mažus formalinius trūkumus pas valdybos kasininką, visa kita gerą tvarkoj ir siūlo ma valdybos veiklą ir apyskaitas tvirtinti. Susirinkimas ilgais plojimai padėkojo Valdybai už gausius darbus ir apyskaitas įtvirtino.

Į naująją Apylinkės valdybą išrinkti šie asmenys: S. Povilaitis, L. Martinkus, B. Lukavičius, B. Dičiūnas ir V. Dumčius. Kandidatais liko p.p. Sirutis ir Speičys.

Revizijos Komisija: p.p. Marmukonis, kun. dr. P. Jatulis ir L. Garbaliuskas. Kandidatai: A. Petrikas ir A. Gutis.

Garbės Teismas paiktas senos sudėties, būtent: V. Stasiškis, L. Garbaliuskas, A. Maželis, K. Reisonienė ir A. Rūkštelė.

Tenka pastebėti, kad susirinkimas praėjo labai darnioj ir darbingoj nuotaikoj. **Dalyvis.**

PAULIUS RŪTENIS PER RADIJĄ

Kovo 9 dieną solistas Paulius Rūtenis dainavo per Adelaidės radijo stotį SAN Pergoleso, Schumanno, Wolfo ir Mozarto kūrinčius.

Sydney

CABRAMATTA

Nežūrint nepalankaus oro š.m. vasario mėn. 26 d. dideliu autobusu daugiau kaip 50 asmenų iš Cabramattos pradejome kelionę į Woloongongą aplankyti vietinių tautiečių ir kartu su jais atšvesti Vasario

16 d. minėjimą. Pradėjus kelionę lietaus nebuvo ir retkarčiais net saulė rodėsi, o autobuse nuo pat kelionės pradžios iki pabaigos apie porą valandų skambėjo lietuviška daina, vedama Alg. Plūko, jam pažiam pritariant akordeonu ir visą kelionės laiką buvo gera ekskursantų nuotaika. Keliavome ir gerėjome labai gražiomis vietovėmis, ypač prieš Woloongong, važiuojant apie dvi mylias kalnų aukštyje nuo jūros paviršiaus apie 1 1/2 mylios, apačioje matėsi atvira jūra, o jos pakraštįje ir šlaituose išsimitę pajūrio miesteliai, uostas ir pats Woloongong.

Pirmas mūsų sustojimas buvo prie vietinės Woloongong katedros, kur 17 val. kun. P. Butkus atlaikė pamaldas ir pasakė įspūdingą, Vasario 16 d. šventei pritaikytą pamokslą. Per visas pamaldas giedojo Alg. Plūko vadovaujamas bažnytinis choras.

Tuojuo po pamaldų kartu su vietiniais tautiečiais rinkomės į erdvę ir gražią Pioneer Hool salę, kur viso dalyvavo daugiau kaip 200 asmenų. Iškilmingą minėjimą atidarė Woloongong Apylinkės Valdybos pirmininkas Dr. M. Galiūnas. Po to sekė kabramatiško, buv. "Mūsų Pastogės" redaktoriaus p. J. Veteikio labai graži ir turininga paskaita. Po paskaitos vietiniai mažieji lietuviukai, gerai paruošti, įspūdingai padeklamavo eilėraščių, savo nuoširdžiu išpildymu klausantiems išspausdami net ašaras. Alg. Plūko vadovaujamas choras sudainavo porą liaudies dainų ir iškilmingą minėjimą trumpu žodžiu uždarė Cabramattos Apylinkės Valdybos pirmininkas J. A. Skirka, visiems kartu sugiedojus Tautos Himną.

Po minėjimo mieliems šeimininkams nuoširdžiai vaišinant, sekė abipusis susipažinimas, šokiai ir vaišės iki 23 val., kada Cabramattos lietuviai atsiseikinę su naujais pažįstamais, vėl su daina pradėjo kelionę atgal. Baigiantis antrai valandai nakties, jau buvome Cabramattoje ir skirstėmės į namus dalindamiesi šventės ir kelionės išpūdžiais. Tik gaila, kad dėl nepalankaus oro (ryte dar lijo) negalėjo nuvykti du autobusai, kaip buvo numatyta, iš viso apie 100 asmenų, vėliau beveik pusei atsiseikusių važiuoti.

Woloongong lietuviams 'esame nuoširdžiai dėkingi už taip gražų minėjimą paruošimą ir nuoširdų mūsų priėmimą. Reikia tikėtis, kad ši graži įžanga, padaryta Cabramattos lietuvių, organizuotai aplankyti kitų apylinkių tautiečius — nenutruks, bet bus pradžia, paraginanti ir kitų apylinkių tautiečius pagal galimybę panašiai bendradarbiauti, palaikant tarpusavyje tą dvasinį ryšį ir neleidžiant mūsų širdyse išblėsti meilę su Gintam Kraštui ir papročiams iki tol, kol laisvi visi keliai ir takai vės mus į Tėvynę Lietuvą.

Kabramatiškis

Sportas

TAURAS LAIMI SVARBIAS RUNGTYNES.

Tauras — West Adelaide 70-53 (36-19) 1955.III.10 d. — Tauras antram pusfinaly susitiko su West Adelaide lemiamose rungtyne dėl patekimo į finalą. Rungtynes be didelio vargo laimėjo mūsiškiai. Jau pirmose sekundėse Jačiūnskis prakiurdė priešų krepšį. Gurskis taip apt išbandė savo ranką, o po geros pradžios rezultatas greitai augo, nes kiti komandos nariai turėjo progos surasti priešų krepšį.

Geras Tauro dėngimas nedavė priešui per daug šeiminkauti prie mūsų krepšio.

Antram kėliny priešas buvo smarkiai atsigaivęs, sušvelnino rezultata, bet paskutinėse minutėse Ignatavičius, matydamas, kad gali būti pavojus, nesirinko per daug padėčių iš kur būtų geriau mesti, bet mėtė iš kur pakliuvo, duodamas komandai gražų rezultata.

Šios rungtynės buvo gana aukštos klasės, ir niekas nesigailėjo praleisto laiko, nes pamatė rungtynes, kuriose žaidėjai kovojo dėl kiekvieno taško.

Taškus pelnė: Ignatavičius 36, Jačiūnskis 13, Gurskis 8, Alkevičius ir Petkūnas po 4. Merūnas, Pyragius po 2, Visockis 1.

Edas

SACHMATININKŲ SUSIRINKIMAS

Kovo 20 dieną tuojuo po pamaldų šv. Juozapo bažnyčios salėje šaukiamas šachmato mėgėjų susirinkimas pasitarimui dėl pradėjimo žaidimų.

ŽINIOS

(Tąsa iš 1 psl.)

šovė 8 asmenis draudžiamoje zonoje. Tie asmenys, pareikalavus sustoti, atsisakė tai padaryti, tada į juos paleisti šūviai.

* Per neseniai įvykusius parlamento rinkimus Maltoje Darbo Partija gavo 23 vietas, o dabartinė Nacionalistų Partija 17 vietų.

* Malajų centrinėje dalyje, džunglėse, vienoje vasarvietėje, atsitiktinai buvo rasti uranijaus rūdos klodai.

N. ZELANDIJOS KARO LAIVAS APŠAUDE AUSTRALIJS MIESTĄ

N. Zelandijos kreiseris Black Prince, pratimų metu, apšaudė NSW žvejų miestelį Currarong, turintį apie 500 gyventojų. Miestelyje kilo tikras aliarmas, kai sviediniai pradėjo sproginėti soduose, apink namus. Laimei, niekas nebuvo sužeistas ir jokių materialinių nuostolių nepadarėta. Laivo kapitonas pareiškė, kad klaida įvyko dėl praktikančių — jūrininkų nepatyrimo. Taikiny buvo paimtas šiek tiek netiksliai, dėl to sviediniai krito ne į negyvenamą vietovę, bet kludė miestelį.

"KARTĄ ANT VISADOS" BAIGTAS ŽMONŲ MUŠIMAS EGIPTE

Kairo Teismas nusprendė, kad įstatymas, kuris leidžia mušti žmonas, panaikinamas kartą ant visados.

Tačiau teismas sutiko, kad žmona gali būti mušama tik su nendre, nestoresne kaip pirštas, ir tai tik tokiu būdu, kad kirtis kirstų visį atskirą kūno vietą, bet jokiū būdu nepaliesių moters veido, kas gali pakenkti jos grožiui.

Teismas tokį sprendimą padarė vienoje skyrybų byloje. Vyras mušęs savo žmoną per veidą ir dėl to veide liko žymės. Žmona gavo išsiskyrimą.

ANGLIJOS POLITIKA — KAPITULIACIJA

Anglijos užs. reik. ministeris Edenas pareiškė, kad norint išsaugoti taiką Tolimuose Rytuose reikia priimti Raud. Kiniją į UNO, atiduoti jiems jų reikalaujamas salas ir padaryti kitas nuolaidas. Esą, tada būsianti taika...

Spauda teisingai nurodo, kad tarp Dulles ir Edeno pareiškimų esanti tiesiog praraja: pirmas už tvirtą politiką, jokių nuolaidų, antras — atiduokime viską raudoniešiams, tada, jo nuomone, būsianti taika.

KAS VYKSTA SOVIETŲ RUSIJOJ?

Laisvoji Vakarų spauda Europoje ir JAV-bėse pastaruoju metu kelia reikalingą susidomėti dabartine Sovietų Rusijos padėtimi. Tiek pačioje Rusijoje, tiek jos pavergtuose ir satelitiniuose kraštuose šiuo metu vyksta rūgimas, matyti eilė nepasitenkinimo žymnių, pastebimi įvairūs trūkumai, stinga susikonsolidavimo ir aiškios linijos paties Kremliaus viršūnėse. Vasario 8 d. įvykdytas Maskvoje Malenkovo nušalinimas ir valdžios perėmimas į Bulganino-Chruščiovo rankas bei vis dar stiprios įtakos turinčio Molotovo švaistymasis aštriais "agresinių" JAV-bių adresu turėtų reikšti, kad S. Rusijoje dar tebevyksta nesutarimai dėl reikalingos linijos Vakarų atžvilgiu. Drauge atrodo, kad šiuo metu bus paėmusi viršų toji kryptis, kuri reikalauja greičiau "susidoroti" su "kapitalistiniais Vakarais" ir bent laikinai jų požiūriu demonstruoti kumščio politiką, kad tuo būdu TŠRS gyventojų dėmesys būtų nukreiptas nuo vidaus sunkumų į tariamą iš svetur kylančią grėsmę Sovietams. Taigi, tai sakytu kad šaltojo karo fazė dar būsianti pastrinta. Visa tai, bent lietuvių akimis, artina neišvengiamą tretįjį karą.

ATSIŪSTA PAMINĖTI.

GABIJA, Literatūros metraštis

spaudos atgavimo penkiasdešimčiui ir tremties dešimtmečiui paminėti. 1954 m. išleido Gabijos leidykla, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N.Y. Redaktoriai Jonas Aistis ir Stepas Zbarskas, dailininkas Pranas Lapė. Įrišta į kietus viršelius, 552 psl., kaina 6,50 dol. Metraštyje išspausdinta niekur iki šiol nepaskelbta naujausia septyniadesimties autorių kūryba: poezija, proza, drama ir straipsniai. Knyga gaunama leidykloje ir pas spaudos platintojus.

INFORMACIJA

VEDYBŲ TIKSLU

noriu susipažinti su lietuvaite, kuri sutiktų išvažiuoti Naujojon Zelandijon ar Kanadon. Esu 30 metų rimtas jaunikaitis, su profesija, nelatras. Prašau rašyti "Australijos Lietuvio" redakcijai, pažymint "Keliautojui".

DAIL. STASIO NELIUBŠIO PARODA

Sąryšyje su "Živilės" premjera dail. Stasys Neliubšys rengia parodą.

Paroda vyks premjeros metu, kovo mėn. 25 dieną. "Australia Hall" salės foje. Joje bus išstatyti naujaisi dailininko kūriniai.

Dail. St. Neliubšys "Živilės" pastatymui yra nupiešęs dekoracijas ir kostiumų eskizus.

Atsilankiusioji į Lietuvių Teatro Mylėtojų grupės spektaklį — premjerą, turės progos pertraukę metu susipažinti su "Živilės" dekoratoriaus dail. Neliubšio tapybiniais darbais.

Parodoje bus išstatyti tik aliejinės tapybos kūriniai.

AUKOS VASARIO 16 GIMNAZIJAI

Vasario 16 d. proga Bronius Lukavičius paaukojo dienos uždarbį — £3.0.0 Vasario 16 d. gimnazijos namų fondui.

Visi Vasario 16 d. gimnazijos nuolatiniai rėmėjai gaus specialius ženkliliukus.

ADELAIDĖS LIETUVIŲ STUDENTŲ SUSIRINKIMAS.

Pranešame, kad ALSS Adelaidės skyriaus narių metinis susirinkimas įvyks kovo 27 dieną, 4 val. p.p. šv. Juozapo bažnyčios salėje. Narius ir pradedančius studentus prašome skaitlingai dalyvauti.

ALSS Adelaidės sk. Valdyba

KAS MOKATE MARGINTI KIAUSINIUS?

Moterų Sekcija prašo, kas moka gražiai marginti kiaušinius, bent vieną margutį atnešti į pamaldas kovo mėn. 27 d.

Gražiai lietuviškai išmarginti margučiai bus perduoti australių moterų šalpos komitetui, kurios ruošia Velykų festivalį Adelaidės Town Hall, balandžio 1 d.

Pelnas skiriamas skraidančiam daktarui.

Moterų Sekcijos Valdyba

E. J. K. REISONAI

praneša, kad jų nuolatinis adresas yra šis:

291 Portrush Rd., Glen Osmond (Adelaide), S.A.

Mūsų KALENDORIUS

BALANDIS

- 1 P Teodoras, Ringaudas, Dainora
- 2 S Pranciškus, Jakaubas
- 3 S Verbų sek. Ričardas, Vytenis, Irena
- 4 P Izidorius, Šilinis, Eglė
- 5 A Vincentas Fer., Rimvydas
- 6 T Celestinas, Sikstas, Dangerutis
- 7 K Did. Ketv., Epifanijus, Donatas
- 8 P Did. Pent. Dionyzas, Karinis, Rūklė
- 9 S Did. Šešt. Kleopas, Dalia, Rasa
- 10 S Velykos. Matilda, Ezekiejus, Mintautas
- 11 P Leonas, Daugaila, Vyktintas
- 12 A Julijus, Jūratė, Girulis
- 13 T Zenonas, Aga, Bangputys
- 14 K Justinas, Valerijus, Visvaldas
- 15 P Liudvikas, Anastazija, Vilnius
- 16 S Odeta, Kalikstas, Bernadeta
- 17 S Anicetas, Sigita
- 18 P Apoloniujus
- 19 A Šv. Angelas, Simonas, Lazdonė-Nomgaila
- 20 T Teodoras, Marcelinas, Agnė
- 21 K Anzelmas, Skalvė, Dargenis
- 22 P Soteris, Kajus, Zvaigždonė
- 23 S Jurgis, Jūragis
- 24 S Vaitiekus, Fidelis, Gražvydė
- 25 P Morkus, Arėjas, Tivaita
- 26 A Marcelinas, Vilūnė, Kaributas
- 27 T Juozapas, Zita, Aušra Gotautas
- 28 K Povilas, Valerija, Rimgailė, Vitolis
- 29 P Šv. Petras kank., Robertas, Antonija, Sengaila
- 30 S Kotryna, Venta, Virbutas

Australijos Lietuvis

Pirmasis lietuvių laikraštis Australijoje

Prenumerata: metams £2.10.0, pusei — £1.6.0. Atskiro numerio kaina 1/9. Užsienin kaina ta pati.

Skelbimai: 10/0 už skilties colį. Nuolatinams skelbėjams žymi nuolaida. Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0. Už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus. Užuojautos, sveikinimai ir pan. 10/0.

Adresas: Australijos Lietuvis 35 Cator St., Hindmarsh, S.A. Tel. LU5827

The Australian-Lithuanian The Lithuanian fortnightly in Australia. Publisher: J. Glušauskas Printed by National Press

35 Cator St., Hindmarsh, S. A. Telephone: LU5827

DAVID JONES

europietiškas siuvėjas ir medžiagų pardavėjas

Kostiumai pagal užsakymą arba gata i. Siuvama pagal europietišką stilių.

ZEMOS KAINOS

Kostiumai pagal užsakymą nuo £16.16.0, sportiniai kostiumai nuo £8.10.0.

DIDELIS PALENGVINIAMS ŠEIMOMS — ATIDAROMA

biudžeto sąskaita

mokant kas mėnuo.

Adresas: 24 Charles St., Adelaide, S. A.

TELEF. W2387